

Izdevums
latviešu valodā

Informācija un paziņojumi

59. sējums

2016. gada 14. aprīlis

Saturs

I Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi

REZOLŪCIJAS

Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komiteja

EESK 514. plenārsesija 2016. gada 17. un 18. februārī

2016/C 133/01	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas rezolūcija Šengenas nolīguma atbalstam — “Jā pārvietošanās brīvībai, jā Šengennai”	1
---------------	--	---

ATZINUMI

Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komiteja

EESK 514. plenārsesija 2016. gada 17. un 18. februārī

2016/C 133/02	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “ES pilsētprogrammas nākotne no pilsoniskās sabiedrības perspektīvas” (izpētes atzinums pēc ES prezidentvalsts Nīderlandes pieprasījuma)	3
---------------	--	---

2016/C 133/03	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Cīņa pret nabadzību” (izpētes atzinums)	9
---------------	--	---

Sagatavošanā esoši tiesību akti

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

EESK 514. plenārsesija 2016. gada 17. un 18. februārī

2016/C 133/04	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Rīcības plāns kapitāla tirgu savienības izveidei” (COM(2015) 468 final)	17
---------------	---	----

2016/C 133/05	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz minimālās pamatlīkmes ievērošanas pienākuma ilgumu groza Direktīvu 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu” (COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS))	23
2016/C 133/06	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums – Ceļā uz integrētu stratēģisko energotehnoloģiju (SET) plānu: Energosistēmas pārmaiņu paātrināšana” [C(2015) 6317 final]	25
2016/C 133/07	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “ES paplašināšanās stratēģija” (COM (2015) 611 final)	31
2016/C 133/08	Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “2016. gada izaugsmes pētījums” (COM(2015) 690 final) un “Komisijas un Padomes vienotā nodarbinātības ziņojuma projekts, kas pievienots Komisijas paziņojumam par 2016. gada izaugsmes pētījumu” (COM(2015) 700 final) . . .	37

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

REZOLŪCIJAS

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

EESK 514. PLENĀRSESĪJA 2016. GADA 17. UN 18. FEBRUĀRĪ

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas rezolūcija Šengenas nolīguma atbalstam

“Jā pārvietošanās brīvībai, jā Šengennai”

(2016/C 133/01)

Pārvietošanās brīvība ir visskaidrāk jūtama Eiropas integrācijas sasniegums. Šengenas nolīgums, kas cilvēkiem ļauj darba, mācību vai atpūtas nolūkos brīvi ceļot no vienas valsts uz citu un nojauc fiziskos šķēršļus preču un pakalpojumu aprītei, ir pamats iekšējam tirgum, kura tirdzniecības vērtība ir 2 800 miljardi euro un kurā iesaistīti 1,7 miljoni pārrobežu darba ņēmēju un gadā notiek 57 miljoni braucienu pārrobežu autopārvadājumos. Iekšējo robežu nojaukšana ir ievērojami palīdzējusi likvidēt šķēršļus, savstarpēji tuvināt ļaudis un stimulēt Eiropas tautsaimniecību. Ir izaugušas vairākas eiropiešu paaudzes, kas izmantojušas Šengenas sagādātās priekšrocības, pašas to pat neapzinādāmās. Atgriešanās pie iekšējās robežkontroles izmaksātu aptuveni 100 miljardus euro, kas ir 0,8 % no IKP, un mēs visi kļūtu kulturāli, sociāli un ekonomiski nabagāki.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pilnībā atbalsta principus, uz kuru pamata dalībvalstis parakstīja 1985. gada nolīgumu, proti, “apzinoties, ka vēl ciešākai savienībai starp Eiropas Kopienu dalībvalstu tautām jāizpaužas visu dalībvalstu pilsoņu brīvībā šķēršot iekšējās robežas, kā arī preču un pakalpojumu brīvā aprītei” un “apņēmušas stiprināt tautu solidaritāti, novēršot brīvas pārvietošanās šķēršļus pie dalībvalstu kopīgām robežām (..)”. Šis nolīgums paredz ciešāku savienību un solidaritāti starp tautām. Tā darbības apdraudējums radītu ne vien smagas ekonomiskās sekas, bet arī liktenīgu triecienu Eiropas solidaritātei un pašai Eiropas Savienībai.

Komiteja arī pilnībā atbalsta principu, ko dalībvalstis paudušas, parakstot Līgumu par Eiropas Savienības darbību: “Savienība veido politiku, lai (..) nodrošinātu, ka personām, šķērsojot iekšējās robežas, neveic nekādu kontroli neatkarīgi no to pilsonības”, vienlaikus nodrošinot ārējo robežu efektīvu pārvaldību un kontroli (77. panta 1. punkts).

Tāpēc EESK locekļi, būdami Eiropas pilsoniskās sabiedrības pārstāvji, arvien bažīgāk raugās uz spiedienu, kam tiek pakļauts Šengenas nolīgums. EESK aicina Eiropas valdības nevis padoties populistu varai un bailēm, bet aizstāvēt tiesības, par kurām esam cīnījušies. Komiteja labi apzinās, ka nesenie notikumi ir atklājuši nopietnus trūkumus Eiropas robežu pārvaldībā un mūsu spējā efektīvi uzraudzīt to personu pārvietošanos, kuru nolūks ir nodarīt ļaunumu. Šie trūkumi ir jālabo, taču problēmas sakne nav Šengena, tāpēc to nedrīkst padarīt par grēkāzi. ES iestādēm par katru cenu ir jānovērš Šengenas sistēmas un līdz ar to arī iekšējā tirgus pakāpeniska izārdīšana, kas galu galā kaitētu mums visiem.

Nedrīkst būt tā, ka Šengenas zona ir tik stipra, cik tās vajākais posms. ES robežu aizsardzībai ir jāklūst par kopīgu uzdevumu, kura pildīšanā sava tiesa atbildības ir ikvienai dalībvalstij. Ir jāpilda saistības, ko dalībvalstis ir uzņēmušās, proti, izveidot un nostiprināt efektīvu un darboties spējīgu *Frontex* aģentūru. Bez efektīvas ārējo robežu kontroles Savienība nebūs spējīga piešķirt piekļuvi tiem bēgļiem, kuriem vajadzīga palīdzība. Visbeidzot efektīva ārējo robežu kontrole ir priekšnoteikums Šengenas sistēmas saglabāšanai. Robežu drošības stiprināšana nedrīkst izpausties kā šķēršļu likšana tiem, kuriem saskaņā ar Ženēvas Konvenciju vajadzīga aizsardzība humānu apsvērumu dēļ.

Mums jābūt gataviem rast drosmīgus risinājumus, kas spēs nosargāt mūsu tiesības un mūsu Savienību, kurai nav iekšējo robežu, lai cilvēki varētu brīvi strādāt, tirgoties, mācīties, dalīties idejās, apmainīties ar precēm un sniegt cits citam pakalpojumus. Tā ir mūsu Eiropa, mūsu Šengena, mūsu sociālās tiesības un mūsu pamattiesības, kas mums ir jāizstāv.

Tādēļ Komiteja aicina Eiropas un valstu pilsoniskās sabiedrības organizācijas skaidri paust atbalstu ne vien Šengenas zonas saglabāšanai, bet arī tās nostiprināšanai un paplašināšanai. Komiteja savukārt aņemas uzrunāt ES iestādes, it īpaši Padomi, un aicināt dalībvalstis saglabāt uzticību principiem, kas ir pamatā Savienības līgumiem un nolīgumiem, kuri nepārprotami ir izcils sasniegums Eiropas tautu savienībai.

Briselē, 2016. gada 17. februārī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS*

ATZINUMI

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

EESK 514. PLENĀRSESĪJA 2016. GADA 17. UN 18. FEBRUĀRĪ

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “ES pilsētprogrammas nākotne no pilsoniskās sabiedrības perspektīvas”

(izpētes atzinums pēc ES prezidentvalsts Nīderlandes pieprasījuma)

(2016/C 133/02)

Ziņotājs: Roman HAKEN

Nīderlandes iekšlietu un Karalistes attiecību ministrs R. H. A. Plasterk, rīkojoties Eiropas Savienības Padomes prezidentvalsts Nīderlandes vārdā, 2015. gada 28. augustā lūdza Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai sagatavot izpētes atzinumu par tematu

“ES pilsētprogrammas nākotne no pilsoniskās sabiedrības perspektīvas”

(izpētes atzinums pēc ES prezidentvalsts Nīderlandes pieprasījuma).

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2016. gada 26. janvārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 514. plenārajā sesijā, kas notika 2016. gada 17. un 18. februārī (2016. gada 17. februāra sēdē) ar 214 balsīm par un 1 balsi pret pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. ES pilsētprogramma ⁽¹⁾ tiešā veidā ietekmēs to 80 % ES iedzīvotāju dzīvi, kuri līdz 2050. gadam sāks dzīvot pilsētās. Lai formulētu visefektīvākos noteikumus un nodrošinātu, ka sabiedrība tos pieņem, ir svarīgi panākt, ka pilsoniskās sabiedrības organizācijas (PSO) kļūst par līdztiesīgu partneri ES pilsētprogrammas apspriešanā un īstenošanā. Nīderlandes prezidentūras iniciatīva pirmoreiz ES vēsturē pilsētas izvirza attīstībai veltīto diskusiju uzmanības centrā. EESK aicina Padomi atzīt pašvaldību līmeni visā tā daudzveidībā kā vērtīgu partneri Eiropas integrācijas procesā.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/lv/policy/themes/urban-development/agenda

1.2. EESK uzskata, ka šos plašos un sarežģītos jautājumus var efektīvi risināt, darbojoties partnerībā. Tādēļ EESK augstu vērtē partnerības principu, kas visbeidzot tiek piemērots 2014.–2020. gada plānošanas perioda izstrādāšanā un īstenošanā⁽²⁾.

1.3. Partnerība – gan vertikāla, gan horizontāla – ir viens no mūsdienu publisko pakalpojumu principiem. Kā vēl vienu piemēru šādai sadarbībai EESK ierosina skatīt publiskā un privātā sektora partnerības (PPP) kā modeli, saskaņā ar kuru finansē pilsētu projektus, dažādus sociālos uzņēmumus, kā arī Eiropas programmas, kas balstītas uz partnerību, piemēram, EQUAL⁽³⁾. Dažādu līmeņu valsts pārvaldes iestāžu ziņā, jo īpaši pilsētās, ir iesaistīt attiecīgos partnerus kopīgos projektos un efektīvi izmantot finansējumu.

1.4. Viena no problēmām saistībā ar ES pilsētprogrammu būs jautājums par to, kā īstenot tematisko partnerību izstrādātās stratēģijas. Īpaši svarīgi ir izmantot augšupēju pieeju partnerību izveidē un stratēģiju izstrādē un īstenošanā. Tāpēc EESK atbalsta augšupēju pieeju, kas nav tas pats, kas uz ekspertu grupām balstīta pieeja. Ir svarīgi precizēt, kā PSO sadarbosies ar to ieinteresētajām personām – kā tās sniegs atskaites, konsultēsies utt.

1.5. ES jaunās pilsētprogrammas izstrādē horizontālās partnerības ir tikpat svarīgas kā vertikālās (tematiskās) partnerības. Pilsētās tās darbojas galvenokārt vietējā līmenī. Šīs partnerības ir nozīmīgas ne tikai attiecībā uz stratēģisko domāšanu, bet jo īpaši attiecībā uz īstenošanas, uzraudzības un novērtēšanas nodrošināšanu. Vietējās stratēģijas, ko izstrādājušas vietējās partnerības, kuras pārzina vietējo situāciju, ir labākais veids, kā iekļaut ES līmenī sniegtos ieteikumus un tos efektīvi īstenot. Viens no instrumentiem, ko EESK iesaka šim nolūkam, ir sabiedrības virzīta vietējā attīstība⁽⁴⁾.

1.6. Lai efektīvi ieviestu jauno ES pilsētprogrammu, ir nepieciešams:

- a) ņemt vērā iesaistīto partneru pamatvajadzības un pievērst uzmanību spēju veidošanai (galvenokārt attiecībā uz horizontālām pašvaldību partnerībām). Šajā nolūkā EESK iesaka izmantot "tehniskās palīdzības" līdzekļus no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem (ESIF);
- b) sagatavot metodoloģiskos ieteikumus par pilsētu atbildīgu partnerību principiem. Ir svarīgi, lai būtu metodoloģija pilsētprogrammas uzraudzībai un novērtēšanai, iekļaujot rādītājus, ar ko varēs izmērīt panāktās pārmaiņas. Ir nepieciešams, lai partneri, tostarp PSO, būtu iesaistīti novērtēšanā un uzraudzībā.

1.7. EESK vēlas, lai tiktu precizēts, kādā veidā tematiskās partnerības risinās pilsētu attīstības jautājumus un problēmas. Horizontālajām partnerībām vajadzētu būt tām, kuras īsteno konkrētus pasākumus konkrētās pilsētu teritorijās. Tāpēc ir jānodrošina labas prakses apmaiņa, izmantojot īpašus pasākumus. Ir svarīgi, lai būtu vienlīdz iekļauti visi ES reģioni (jo īpaši Dienvideiropā un Austrumeiropā). Pilsētprogrammai būs jāatzīst saikne starp pilsētām un mazpilsētām un piegulošajām/apkārtojām piepilsētu teritorijām, kas veicina dzīves kvalitāti pilsētās. Pilsētprogrammai nevajadzētu būt pretrunā ar lauku apvidu attīstību vai to ierobežot.

⁽²⁾ Sk. EESK, Eiropadomes, Eiropas Komisijas, Eiropas Parlamenta un Reģionu komitejas attiecīgo darbu: "Kā veicināt efektīvu partnerību kohēzijas politikas programmu pārvaldībā, pamatojoties uz 2007.–2013. gada cikla labu praksi" (OV C 44, 11.2.2011., 1. lpp.). "Partnerības princips vienotā stratēģiskā satvara fondu īstenošanā – elementi Eiropas rīcības kodeksam attiecībā uz partnerību" (OV C 44, 15.2.2013., 23. lpp.). "Sabiedrības virzīta vietējā attīstība: 2014.–2020. gada kohēzijas politikas instruments vietējai, lauku, pilsētu un piepilsētu attīstībai" (OV C 230, 14.7.2015., 1. lpp.). "Stiprināt līdzdalības procesu un uzlabot vietējo pašvaldību, NVO un sociālo partneru iesaisti stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā" (OV C 299, 4.10.2012., 1. lpp.). "Novērtējums par Eiropas Komisijas konsultācijām ar ieinteresētajām personām" (OV C 383, 17.11.2015., 57. lpp.). <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2015-0218+0+DOC+PDF+V0//LV> <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52013R6902> <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:c10237> <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:32013R1303>, Eiropas Partnerības rīcības kodeksa 5. panta 3. punkts.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:c10237>

⁽⁴⁾ "Sabiedrības virzīta vietējā attīstība: 2014.–2020. gada kohēzijas politikas instruments vietējai, lauku, pilsētu un piepilsētu attīstībai" (OV C 230, 14.7.2015., 1. lpp.).

1.8. Vairāki temati ir savstarpēji saistīti un zināmā mērā pārklājas. Īstenošanas pasākumi, kas attiecas uz vienu tematu, ietekmēs vienu vai vairākus citus tematus. Jānodrošina, ka pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot stāvokli vienā jomā, nelabvēlīgi neietekmē kādu citu jomu. Tas attiecas ne tikai uz ES līmeni, bet arī valstu līmeni.

1.9. EESK ierosina iekļaut pilsētu kopienas un pilsoņu līdzdalību kā jaunu tematu pilsētprogrammā. Pilsētām ir vajadzīgs funkcionējošs mehānisms, lai stiprinātu pilsoņus un iedzīvotāju grupas, lai tie varētu būt patiesi un stabili partneri diskusijās un savu pilsētu attīstības prioritāšu un pilsētprogrammas īstenošanā. Tikai pārliecinātas un stipras kopienas ar augstu sociālo kapitālu spēs paveikt izvirzītos uzdevumus. EESK ir gatava strādāt, lai attīstītu šo ideju.

1.10. Vajadzētu iekļaut arī tādus elementus kā ANO Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam, kurā izvirzīti 17 ilgtspējīgas attīstības mērķi, un īpaši tās 11. mērķi ("Padarīt pilsētas un cilvēku apmetnes iekļaujošas, drošas, noturīgas un ilgtspējīgas"). EESK 2015. gada septembrī pieņēma nostāju šajā jautājumā⁽⁵⁾. Eiropas Savienībai nav vienādas kompetences visās politikas jomās, un tieši saistībā ar sociālajiem jautājumiem tās nešķiet pietiekami spēcīgas. Jāšaubās, vai ES var ietekmēt pilsētu attīstību sociālajā jomā vai pienācīgi novērtēt, kāda sociālā ietekme ir pasākumiem, kas tiek īstenoti citās politikas jomās. Lai gan ietekmi uz vidi var noteikt, izmantojot IVN procedūru, sociālās ietekmes novērtējuma joprojām trūkst.

1.11. EESK ir ieinteresēta kļūt par ES pilsētprogrammas koordinācijas grupas pilntiesīgu locekli un piedalīties pilsētprogrammas partnerībā. EESK pārstāv visu dalībvalstu pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kuras ir respektētas, kurām ir ekspertzināšanas un kuras var dot ieguldījumu pilsētu attīstībā.

2. Partnerība kā ES pilsētprogrammas princips un EESK iesaiste pilsētprogrammā

2.1. Pilsētprogramma paredz veidot partnerības, kurās būtu aptuveni 15 dalībnieki, no kuriem 11 pārstāvētu publiskās pārvaldes iestādes (pilsētas, dalībvalstis, Komisijas pārstāvji). Pārējie dalībnieki varētu būt no ESIF vadošajām iestādēm, ekspertu aprindām un NVO. EESK pauž nožēlu, ka tika uzaicināta sniegt savas piezīmes par šo tematu tikai pēc tam, kad dažas no partnerībām jau bija izveidotas.

2.2. EESK ierosina noteikt līdzsvarotāku pārstāvību partnerībā. Labs taisnīgas pārstāvības piemērs ir LEADER programma, kur partnerības dalībnieki no valsts pārvaldes drīkst būt ne vairāk kā 50 %. EESK iesaka vairāk iesaistīt mērķgrupas (pilsētu iedzīvotājus). Ir svarīgi, lai pašiem iedzīvotājiem būtu lielākas iespējas noteikt pilsētu nākotni. Apzināto tematu lielāko daļu nevar risināt bez NVO, sociālo partneru un uzņēmējdarbības aprindu līdzdalības. Visus sekmīgos piemērus Eiropā lielā mērā ir padarījuši iespējama nevalstisko dalībnieku līdzdalība un publiskā un privātā sektora efektīva sadarbība.

2.3. Lai gan visi pilsētprogrammas prioritārie temati attiecas uz PSO, tie neaprobežojas ar tradicionālajām funkcijām, kas saistītas ar pilsonisko sabiedrību. NVO, sociālie uzņēmumi un kooperatīvi arvien vairāk attīstīta savu spēju un veido jaunus ekonomikas un organizatoriskos modeļus sabiedriskās nozīmes pakalpojumu sniegšanai. Ir nepieciešams, lai publiskās iestādes spētu uz sevi paraudzīties no to grupu un organizāciju skatupunkta, kuras darbojas pilsētu teritorijās. EESK norāda, ka valstu vai reģionālo tīklu vai vietējo organizāciju, kam ir liela pieredze konkrētajos jautājumos, iesaistīšana būtu tikpat lietderīga kā Eiropas tīklu izmantošana.

2.4. EESK nav informācijas par to, kādā veidā tiks apzinātas un/vai izraudzītas attiecīgās PSO. Lai izvēlētos nevalstisko organizāciju pārstāvjus un sociālos partnerus tematisko partnerību vajadzībām, EESK piedāvā savu spēju un zināšanas organizētas pilsoniskās sabiedrības jomā.

⁽⁵⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.press-releases.37475>

3. Ieteikumi attiecībā uz pilsētprogrammas partnerību darbu un līdzdalības procesu

3.1. Katram ES iedzīvotājam ir tiesības zināt, saprast un arī ietekmēt ES politiku. EESK uzsver, ka partnerībai nevajadzētu noslēgties sevī. Ļoti svarīgs ir veids, kādā partnerība komunicē ar ārpasauli. Atvērtai valsts pārvaldei, kas komunicē ar plašu sabiedrību un organizācijām, kuras pārstāv iedzīvotāju intereses, vajadzētu būt pilsētu attīstības galvenajam elementam. Tā kā bez vietējo iedzīvotāju un PSO atbalsta nav iespējams sasniegt stratēģiskos mērķus, ir svarīgi nodrošināt pārredzamību un ieinteresēto personu efektīvu iesaistīšanu pilsētprogrammas sagatavošanā un īstenošanā. Lai gūtu nepieciešamo atbalstu, vispareizāk ir iesaistīt tās personas, kuras vēlas iesaistīties. EESK ierosina pieaicināt organizācijas, kuras vēlas apmainīties ar pieredzi un idejām par pilsētprogrammas tematiku un varētu piedalīties dažās partnerības sanāksmēs.

3.2. Partnerībām ir nepieciešams izmantot saziņas un līdzdalības instrumentus, lai dalītos, sazinātos un apspriestos. Ja izmanto tikai vienu instrumentu, iedzīvotāju iesaiste un apspriešanās ar viņiem nevar notikt efektīvi. Ir jāapvieno vairākas metodes, ar ko var uzrunāt dažādu veidu ieinteresētās personas, nodrošināt dažāda veida ieguldījumu, kā arī dot iespēju iesaistei dažādos līmeņos. Partnerībām vajadzētu izmantot jaunākās tehnoloģijas, piemēram, sociālos plašsaziņas līdzekļus, kā arī aptaujas, darbseminārus, mērķgrupas utt., lai gūtu atgriezenisko saikni attiecībā uz savu darbu. EESK iesaka organizēt papildu (plašāku) sabiedrības iesaisti īpašu jautājumu risināšanā, kad ir skaidri redzama vajadzība pēc plašākas sabiedriskās apspriešanas, kā arī atgriezeniskās saiknes ar iedzīvotājiem.

3.3. Partnerībām vajadzētu organizēt apmeklējumus uz vietas un tikšanās ar dažādām ieinteresētajām personām ārpus partnerības ierobežotā loka. Darbs ar vietējām pilsoniskajām iniciatīvām un to ierobežojumu apzināšana, kā arī to sadarbība ar valsts pārvaldes iestādēm var būtiski ietekmēt partnerības apspriešanu. Ja pilsētprogramma nav balstīta uz esošo praksi, pastāv risks, ka no tās izrietošajās politikās nav ņemtas vērā pieejamās zināšanas.

3.4. Rīcības plāni būtu jāizskata atklātā apspriešanās tiešsaistē. Tas nodrošinātu, ka visas attiecīgās ieinteresētās personas varētu sniegt ieguldījumu to satura veidošanā un ka tiktu pārstāvētas visas intereses.

4. Prioritāšu pīlāri tematiskām partnerībām

4.1. Iekļaujošas pilsētas

4.1.1. **Darbvietas un prasmes vietējā ekonomikā.** PSO veic vairākas funkcijas – piemēram, kā darba devējas, izglītotājas vai apmācības veicējas –, kas ir būtiskas jaunu darbvieta radīšanā. EESK iesaka apsprieties ar tādām organizācijām kā *Eurochambres*, kas pārstāv MVU, nodarbinātības dienestiem un izglītības un apmācības iestādēm. ES pilsētprogrammā ir jārisina jautājums par to, kā pilsētas noskaidros zināšanu vajadzības savā teritorijā; PSO jābūt informētām par šīm vajadzībām, un ir nepieciešama sadarbība, lai veicinātu izglītību, mūžizglītību un apmācību, kas nodrošina prasmes, kuru trūkst darba tirgū.

4.1.2. **Nabadzība pilsētās.** PSO īsteno lielāko daļu programmu, kuru mērķis ir novērst un apkarot nabadzību pilsētās. EESK ierosina iesaistīt tādas organizācijas kā Eiropas Nabadzības apkarošanas tīkls. Mēs apzināmies, cik svarīga nozīme saistībā ar šo tematu ir: a) priekšpilsētām un marginalizācijai, b) geto, c) nelabvēlīgām apkārtnēm, d) institucionālā aprūpē esošiem bērniem un pārejai no institucionāliem uz ģimenē un sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem un e) novecošanai un vecāka gadagājuma cilvēku neaizsargātībai.

4.1.3. **Mājvietas.** Nozīmīga loma centienos nodrošināt kvalitatīvus, ilgtspējīgus mājokļus, kā noteikts ANO hartā par ilgtspējīgiem mājokļiem, ir pilsoniskās sabiedrības organizācijām, jo tās pārstāv abas puses – gan īpašniekus, gan lietotājus – un strādā ar tiem. EESK iesaka vērsties pie tādām organizācijām kā Starptautiskā Īrnieku savienība, dzīvokļu un māju īpašnieku apvienības, kooperatīvo ēku biedrības, arhitekti un pilsētu plānotāji. Šis temats izvirza svarīgus jautājumus attiecībā uz: a) pilsētu plānošanu, b) sociālajiem mājokļiem un c) iedzīvotāju pārcelšanos uz piepilsētām, lai atrastu kvalitatīvāku mājokli.

4.1.4. **Migrantu un bēgļu iekļaušana.** Ir jārisina ne tikai īstermiņa problēmas (apmierinot viņu pamatvajadzības), bet arī – kad migranti ir iekārtoti – viņi jāintegrē ES sabiedrībā, palīdzot ar izglītību, iekārtošanu darbā u. c., jāiepazīstina ar ES vērtībām un tradīcijām, kā arī jāiekļauj šīs vērtības un tradīcijas viņu dzīvē, vienlaikus respektējot viņu izcelsmes kultūru. Līdzās valstij ļoti svarīga loma ir tādām PSO kā baznīcas, sociālās organizācijas, izglītības un apmācības organizācijas, bērnu un vecāku grupas utt. EESK iesaka cita starpā apspriesties ar organizācijām *Solidar* un *Lumos*. Būtu jārisina tādi problēmjautājumi kā nepavadīti nepilngadīgie – īpaši neaizsargāta grupa, kam ir vajadzīga sevišķa uzmanība.

4.1.5. **Ilgspējīga zemes izmantošana un uz dabu balstīti risinājumi.** Pilsētprogrammas mērķis ir cieši saistīts ar cilvēku attieksmes un dzīvesveida maiņu. Īpaši svarīgi ir nodrošināt, ka attiecībā uz pārmaiņām pilsētās tiek ņemti vērā vides aspekti – šim nolūkam ir jāiesaista pilsoniskās sabiedrības organizācijas, piemēram, zemes īpašnieku pārstāvji, MVU apvienības, kā arī sabiedrības organizācijas, kas iniciē darbības apkārtnes uzlabošanai. EESK iesaka iesaistīt, piemēram, organizācijas *Friends of the Earth Europe* un *ELARD*. EESK uzskata, ka svarīga nozīme ir: a) teritoriālajai (vertikālajai) plānošanai un b) problēmām piepilsētas zonās, kuras piegādā produktus (pārtiku, dzeramo ūdeni), kā arī būtiskus ekosistēmas pakalpojumus, kas uzlabo pilsētu iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

4.2. Pilsētu ekonomika

4.2.1. **Aprites ekonomika.** Lai aprites ekonomika būtu efektīva, ir jāmaina cilvēku izpratne par atkritumiem un jāparāda, ka tie var būt potenciāls resurss. Svarīga nozīme ir vides organizāciju un izglītības iestāžu rīkoti izglītojošiem un informatīviem pasākumiem. Pētniecības un inovācijas centri kopā ar specializētiem uzņēmumiem un MVU apvienībām, kas šim jautājumam pievērš galveno uzmanību, būs galvenie dalībnieki jaunu pieeju izpētē un ieviešanā pilsētās. EESK iesaka uzaicināt, piemēram, *REVES* diskusiju rīkošanai.

4.3. Zaļās pilsētas

4.3.1. **Pielāgošanās klimata pārmaiņām.** Izšķiroša nozīme ir augsto tehnoloģiju uzņēmumiem, pētniecības institūtiem un universitātēm. Ir jāizglīto un jāinformē arī parastie iedzīvotāji, lai sekmētu viņu iesaistišanos, kā arī to, ka attiecīgie noteikumi gūst iedzīvotāju akceptu. EESK ierosina apspriesties, piemēram, ar organizāciju *Green 10*.

4.3.2. **Enerģētikas pārkārtošana.** Strukturālas pārmaiņas enerģētikas sistēmās, piemēram, būtiska pāreja uz atjaunojamo enerģiju un labāka energoefektivitāte, ir iespējamas tikai tad, ja šajā procesā pilnībā iesaista partnerus no attiecīgajiem uzņēmumiem un ja iedzīvotāji to atbalsta. Šajā jomā aktīvi darbojas, piemēram, *Greenpeace*.

4.3.3. **Mobilitāte pilsētās.** Ilgspējīga mobilitāte pilsētās ir joma, kurā var paveikt maz, ja cilvēki paši nevēlēsies mainīt savus mobilitātes paradumus. Tāpēc EESK ierosina iesaistīt tādas organizācijas kā *CEEP* (Eiropas Darba devēju un sabiedrisko pakalpojumu uzņēmumu centrs), *BusinessEurope*, *ETF* (Eiropas Transporta darbinieku federācija), *Polis* (Eiropas pilsētu un reģionu, kas attīsta inovatīvas tehnoloģijas un politikas vietējā transporta jomā, tīkls), Eiropas Velosipēdistu federācija un Prāgas *IPR* (Prāgas Plānošanas un attīstības institūts). Mēs arī apzināties, ka šajā tematā svarīga nozīme ir tādām integrētām pieejām kā ilgspējīgas pilsētu mobilitātes plāni (*SUMP*), un tādēļ mēs raugāties uz pilsētu mobilitāti kā uz virzītājspēku ekonomikas attīstībai, vides apstākļu uzlabošanai, kā arī enerģētikas pārkārtošanai pilsētās. EESK uzsver, ka svarīga nozīme ir īpašiem ES pilsētu mobilitātes finansēšanas instrumentiem, kas ir joma, kurā nepieciešami kapitālietilpīgi ieguldījumi.

4.3.4. **Gaisa kvalitāte.** Būtiska nozīme ir sadarbībai starp uzņēmumiem, veselības aprūpes organizācijām, vides nevalstiskajām organizācijām, universitātēm, pētniecības institūtiem u. c. Partnerībās vajadzētu iesaistīt tādas organizācijas kā *CAN* (*Climate Action Network Europe*).

4.4. Viedās pilsētas

4.4.1. **Digitālā pāreja.** Sabiedrības digitalizācija izpaužas kā paradigmas maiņa. Tās mērķis ir nodrošināt labākus pakalpojumus iedzīvotājiem un radīt jaunas iespējas uzņēmējdarbībai. Viedās pilsētas raksturo "trīskāršā spirāle" un "četrkāršā spirāle", kas kopīgos projektos vieno ieinteresētās personas pilsētu pārvaldības, augstākās izglītības, uzņēmējdarbības un pilsoniskās sabiedrības jomā. Šis modelis būtu jāizplata Eiropā. Šajā sadaļā mēs aplūkojam šādus jautājumus: a) prognozējama pilsētu plānošana ikvienā pašvaldībā un b) sociālo tīklu un interneta izmantošana saziņai starp pašvaldībām un iedzīvotājiem. Partnerībās būtu jāiesaista arī tādas organizācijas kā *Transparency International*.

4.5. Inovatīvs un atbildīgs publiskais iepirkums

4.5.1. Pilsētu iespējas īstenot inovatīvas pieejas ir nozīmīgs aspekts; pilsētas var darboties kā priekšgājējas, turklāt ne tikai publiskā iepirkuma jomā. Tomēr ir svarīgi sadarboties ar tādiem uzņēmējdarbības inovāciju un atbalsta centriem un ES PSO kā *CEE Bankwatch* tīkls. Šajā sakarā EESK uzsver šādu aspektu nozīmīgumu: a) publiskā iepirkuma izmantošana, lai veicinātu vietējo sociālo ekonomiku, un b) īpašas metodes, lai motivētu pilsētas izmantot inovatīvu publisko iepirkumu, nevis vislētākos risinājumus.

4.6. Pilsētas ir daļa no kompleksām sistēmām, kurās plašāka piepilsētu teritorija nodrošina būtisku atbalstu un resursus, kas pilsētām ļauj darboties un gūt panākumus. Ir nepieciešams iesaistīt partnerus no pilsētām piegulošajām teritorijām, tostarp vietējās rīcības grupas, lai nodrošinātu vērtīgu saikni starp pilsētu un lauku teritorijām, jo īpaši saistībā ar visnotaļ vēlamajām lauku un pilsētu partnerībām. Plānojot pilsētu attīstību, jāņem vērā tādas esošas stratēģijas kā makroreģionālās stratēģijas un attiecīgās mikroreģionālās attīstības stratēģijas.

Briselē, 2016. gada 17. februārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Cīņa pret nabadzību”**(izpētes atzinums)**

(2016/C 133/03)

Ziņotājs: Seamus BOLAND**Līdzziņotāja: Marjolijn BULK**

Sociālo lietu un nodarbinātības ministrija 2015. gada 16. decembra vēstulē ES prezidentvalsts Nīderlandes vārdā un saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu lūdza Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju izstrādāt izpētes atzinumu par tematu

“Cīņa pret nabadzību”

(izpētes atzinums).

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2016. gada 28. janvārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 514. plenārajā sesijā, kas notika 2016. gada 17. un 18. februārī (2016. gada 18. februāra sēdē), ar 197 balsīm par, 4 balsīm pret un 4 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

EESK:

1.1. atbalsta ES Padomes prezidentvalsts Nīderlandes nolūku pievērsties nabadzības un sociālās atstumtības problēmai, izmantojot integrētas pieejas un sadarbojoties ar attiecīgiem publiskā un privātā sektora dalībniekiem. Taču EESK uzskata arī, ka dalībvalstis jāatbalsta ar kopēju Eiropas satvaru, kas sekmētu šādas pieejas un atvieglotu tās labākās prakses apmaiņu un izplatīšanu, kura tiek īstenota cīņā pret nabadzību un augošo nevienlīdzību, kas ir liela problēma ne tikai pati par sevi, jo nozīmē sociālā taisnīguma trūkumu, bet kas kavē arī ekonomikas attīstību un izaugsmi, kā arī sociālo kohēziju;

1.2. atbalsta ES Padomes prezidentvalsts Nīderlandes centienus veicināt nabadzības apkarošanas jomā īstenotās daudzlīmeņu labākās prakses salīdzinošu izvērtēšanu, taču uzsver, ka pašvaldības un citi dalībnieki, kas īsteno šādu praksi, būtu jāatbalsta ar stabilām valstu stratēģijām;

1.3. mudina ES Padomi vēlreiz uzsvērt apņemšanos, kas iekļauta stratēģijā “Eiropa 2020”, proti, līdz 2020. gadam vismaz par 20 miljoniem samazināt to cilvēku skaitu, kuri dzīvo zem nabadzības sliekšņa;

1.4. šajā sakarā iesaka Padomei ņemt vērā ilgtspējīgas attīstības mērķus – kuri izklāstīti Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam – un nodrošināt, lai minētā programma būtu saistīta ar stratēģiju “Eiropa 2020”;

1.5. ir pārliecināta, ka pārvaldības struktūrām Padomes līmenī jābūt līdzsvarotākām, un aicina pastiprināt Ekonomikas un finanšu padomes (*Ecofin*) un Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju tiesību aizsardzības padomes (*EPSCO*) sadarbību;

1.6. uzskata, ka nodarbinātības un sociālie mērķi Eiropas pusgada norises laikā jāuzskata par tikpat svarīgiem kā makroekonomiskie apsvērumi;

1.7. iesaka Eiropas pusgadā pilnībā ņemt vērā stratēģijā “Eiropa 2020” iekļauto nabadzības samazināšanas mērķi un šo jautājumu risināt sistemātiski visā procesā, sākot ar gada izaugsmes pētījumu (GIP) un valstu reformu programmām (VRP) un beidzot ar konkrētai valstij adresētajiem ieteikumiem, 1) veicot īpašus nabadzības mazināšanas pasākumus; 2) izmantojot salīdzināmus nabadzības līmeņa un politikas efektivitātes rādītājus; 3) obligāti novērtējot sociālo ietekmi visiem reformu plāniem, kas ierosināti valstu reformu programmās un konkrētām valstīm adresētos ieteikumos;

1.8. it īpaši saistībā ar cīņu pret nabadzību aicina atteikties no tādas ES ekonomikas politikas, kas joprojām ir orientēta tikai uz taupību;

1.9. mudina dalībvalstis uzsākt pašām savas integrētas stratēģijas nabadzības apkarošanai un šajā saistībā ņemt vērā Komisijas "Ieteikumu par tādu cilvēku aktīvu integrāciju, kuri ir atstumti no darba tirgus" ⁽¹⁾, kas, pateicoties mijiedarbībai starp trim tā virzieniem – 1) atbilstīgs ienākumu nodrošinājums; 2) integrējoši darba tirgi; 3) piekļuve kvalitatīviem pakalpojumiem –, tiek plaši uzskatīts par visaptverošāko un pilnīgāko stratēģiju nabadzības un sociālās atstumtības novēršanai;

1.10. uzsver, ka dalībvalstīs ir augsts bērnu nabadzības līmenis un steidzami jāīsteno Komisijas ieteikums "Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana" ⁽²⁾, kas ir daļa no 2013. gada Sociālo ieguldījumu paketes un kura struktūra ir ļoti līdzīga ieteikumam par aktīvu integrāciju, jo tajā ir līdzīgi trīs virzieni: 1) atbilstīgu resursu pieejamība; 2) cenas ziņā pieņemamu kvalitatīvu pakalpojumu pieejamība; 3) bērnu līdzdalības tiesības;

1.11. pauz dziļas bažas par nodarbinātu personu nabadzības līmeņa paaugstināšanos, kuras dēļ ir kritiski jāpārskata nesenie reformu pasākumi, kas veikti, lai, liberalizējot darba attiecības, veicinātu nodarbinātību;

1.12. uzstājīgi mudina Komisiju sākt atsevišķu procesu ar nolūku pilnveidot ES un valstu statistiku nabadzības un nevienlīdzības jomā; tādējādi būtu jāiegūst rūpīgāk pārdomāts kopīgu rādītāju klāsts, kas nodrošinātu attiecīgus datus valstu un ES līmeņa rīcībai – arī pasākumiem, kuri saistīti ar ilgtspējīgas attīstības mērķiem un Eiropas pusgadu;

1.13. atkārtoti izsaka priekšlikumu ES līmenī ieviest pienācīgu minimālo ienākumu;

1.14. aicina Komisiju ES līmenī aktīvi veicināt pasākumus, kuru mērķis ir nepieļaut un apkarot pārmērīgas parādsaistības un it īpaši kredītu bezatbildīgu izsniegšanu un augļošanu;

1.15. aicina Komisiju nekavējoties ierosināt jaunas vadlīnijas konsultācijām ar sociālās jomas dalībniekiem, dodot tiem iespēju Eiropas pusgada ietvaros strukturēti sniegt ieguldījumu visos procesa posmos, tas ir, izstrādes, īstenošanas un novērtēšanas posmā;

1.16. mudina dalībvalstis labāk izmantot ES fondus, kas pieejami sociālās iekļaušanas atbalstam, un lūdz Komisiju steidzami konsultēties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām aprindām, lai noskaidrotu, vai lēmums paredzēt 20 % no Eiropas Sociālā fonda (ESF) sociālās iekļaušanas sekmēšanai un nabadzības apkarošanai tiek faktiski īstenots;

1.17. stingri iesaka Komisijai pieteiktajā "Eiropas sociālo tiesību pilārā" iekļaut efektīvāku un uzticamāku sociālo standartu un sistēmu principus un padarīt cīņu pret nabadzību un sociālo atstumtību par vienu no minētā pilāra svarīgākajiem komponentiem.

2. Ievads

2.1. Padomes prezidentvalsts Nīderlande uzsver, ka nabadzības palielināšanās tendence visā ES ir jāpavērš pretējā virzienā. Kā vienu no līdzekļiem minētā sasniegšanai tā vēlas veicināt dalīšanos ar paraugpraksi, ir īpaši saistībā ar integrētām pieejām un attiecīgo (publiskā un privātā sektora) dalībnieku sadarbību.

⁽¹⁾ OV L 307, 18.11.2008., 11. lpp.

⁽²⁾ OV L 59, 2.3.2013., 5. lpp.

2.2. Lai arī savos atzinumos par nabadzības apkarošanu EESK ir atbalstījusi vairāk lejpēju pieeju, jo tā ir pārliecināta, ka nabadzības novēršana ir lēmumu pieņēmēju (ES iestāžu un dalībvalstu valdību) atbildības joma, komiteja atzinīgi vērtē prezidentvalsts nolūku organizēt salīdzinošu izvērtēšanu, lai iepazītos ar augšupējām pieejām, tas ir, piemēriem par partnerības pieejām, ko dalībvalstis izmanto cīņā pret nabadzību un kurās iesaistīti vairāki dalībnieki, tajā skaitā publiskais sektors, sociālie partneri, vietējā līmeņa un bezpeļņas organizācijas, kā arī sociālās ekonomikas dalībnieki.

2.3. Tādējādi EESK pilnībā piekrīt, ka nabadzības novēršanā ir vajadzīga daudzpusēja pieeja un ka visiem dalībniekiem būtu jādod ieguldījums nabadzības maksimālā samazināšanā. Šajā atzinumā minētos paraugprakses piemērus snieguši vairāki Eiropas ieinteresētie dalībnieki ⁽³⁾.

3. Vispārīgas piezīmes – nepieciešamība cīnīties pret nabadzību

3.1. Lai arī kopš 2008. gada viena otram sekojošas smagas ekonomikas un finanšu krīzes Eiropas Savienībā ir veicinājušas nestabilitātes un nabadzības pieaugumu, lielākajā daļā dalībvalstu sociālās aizsardzības sistēmas ir palīdzējušas mīkstināt krīzes ietekmi. Tomēr līdz ar 2011. gada finanšu krīzi šī tendence pagriezās pretējā virzienā, un budžeta taupības pasākumi sāka ietekmēt sociālos izdevumus, tādējādi saasinot situāciju. Tagad pat Eiropas Komisija atzīst, ka nabadzības samazināšanas mērķis ir ārpus sasniedzamā robežām. Ņemot vērā it īpaši iepriekšminēto, EESK uzskata, ka ir svarīgi steidzami atteikties no tādas ES ekonomikas politikas, kas joprojām ir orientēta tikai uz taupību.

3.2. Bez sociālās aizsardzības gandrīz puse eiropiešu dzīvotu nabadzībā. Taču labklājības politikas trīs svarīgākās funkcijas – automātiska stabilizācija, sociālā aizsardzība un sociālie ieguldījumi – krīzes pārvarēšanai noteikto neseno fiskālo ierobežojumu dēļ tika novājinātas. Šai situācijai jāmainās.

3.3. EESK atzīst arī nesaraujamo saikni starp nabadzību un sliktu veselību, kas liecina par nepieciešamību prioritāri apkarot nabadzību. Nepārtraukti ir pierādījies arī tas, ka apvidos, kuros lielāka iedzīvotāju daļa dzīvo nabadzībā, arī veselība ir sliktāka salīdzinājumā ar bagātākiem apvidiem ⁽⁴⁾. Piemēram, dažviet Apvienotajā Karalistē tika konstatēts, ka vīrieši no nabadzīgākiem apvidiem mirst aptuveni vienpadsmit gadus agrāk un sievietes – septiņus gadus agrāk nekā pārticīgākie viņu līdzinieki ⁽⁵⁾.

3.4. EESK ir pārliecināta, ka stratēģija "Eiropa 2020" būtu daudz efektīvāka, ja to piesaistītu Eiropas pusgamam. Šīs stratēģijas pamatkomponentam arī turpmāk jābūt nabadzības mazināšanai, un dalībvalstu iecerēm jābūt daudz vērienīgākām. Divdesmit astoņu valstu individuālo saistību summa nabadzības samazināšanas jomā neatbilst kopīgajai ES iecerei līdz 2020. gadam palīdzēt izkļūt no nabadzības vismaz 20 miljoniem cilvēku.

⁽³⁾ Somija: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, 49. lpp.
Somija/Vācija: Eurofound (2012), *Active inclusion of young people with disabilities or health problems*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 62.–63. lpp.
Horvātija: <http://www.humananova.org/en/news/0/60/the-impact-of-social-cooperative-humana-nova-in-2013th-year/>.
Austrija, Beļģija, Norvēģija, Slovēnija: <http://www.easpd.eu/en/content/investt> un <http://investt.eu/>.
Zviedrija: http://www.eurodiaconia.org/files/Events/CROSSROADS_20111209_2__AM_2.pdf.
Apvienotā Karaliste: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, 30. lpp.
Skotija: <http://links.alliance-scotland.org.uk/>.
Latvija: *EU Alliance for Investing in Children, Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice*, 69.–74. lpp.
Spānija: *EU Alliance for Investing in Children (2015), Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice*, 87.–92. lpp.
Vācija: *Social Inclusion and Dignity in Old Age - Promoting participatory approaches to use reference budgets*, 46.–50. lpp.
Bulgārija, Rumānija: <http://amalipe.com/index.php?nav=projects&id=57&lang=2>.
Spānija: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, 21. lpp.
⁽⁴⁾ Davidson, R., Mitchell, R., Hunt, K. (2008), *Location, location, location: The role of experience of advantage in lay perceptions of area inequalities in health*, *Health & Place*, 14 (2): 167.–181. lpp.
⁽⁵⁾ http://www.audit-scotland.gov.uk/docs/health/2012/nr_121213_health_inequalities.pdf.

3.5. Nabadzības mazināšana galvenokārt ir dalībvalstu kompetencē. Tās savu stāvokli varētu uzlabot, savstarpēji apmainoties ar informāciju par paraugpraksi, izmantojot arī integrētas pieejas un nabadzības apkarošanas nolūkā veiktu sadarbību starp attiecīgajiem (publiskā un privātā sektora) dalībniekiem. Padomei būtu jāaicina dalībvalstis izstrādāt integrētas stratēģijas nabadzības mazināšanai.

3.6. Īpaši palielinās nodarbinātu personu nabadzība. Komisijai būtu jānovērtē, kā nesenie reformu pasākumi, kas veikti, lai, liberalizējot darba attiecības, veicinātu nodarbinātību, ietekmē nodarbinātu personu nabadzību.

3.7. Visā likumdošanas procesā liela nozīme būtu jāpiešķir sociālās ietekmes novērtējumiem, lai labāk ņemtu vērā nabadzības un sociālās atstumtības daudzdimensionālo raksturu (kas ietver ne tikai materiālo nabadzību, bet arī citus nelabvēlīgus sociālos un ekonomiskos apstākļus, piemēram, nevienlīdzīgu piekļuvi izglītībai, nodarbinātībai, mājokļiem, veselības aprūpei un sociālajai līdzdalībai).

3.8. Nabadzība raisa bažas arī pasaules mērogā. ES iestādēm un dalībvalstīm būtu jāņem vērā un savās stratēģijās jāiekļauj 2015. gadā pieņemtie ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi ⁽⁶⁾ (it īpaši 1. mērķis: likvidēt nabadzību visos tās veidos visā pasaulē). Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam ⁽⁷⁾ būtu jāsaista ar stratēģiju "Eiropa 2020".

3.9. EESK ir informēta, ka Komisija drīzumā sāks īstenot "Eiropas sociālo tiesību pilāru" un – atbilstoši Komisijas teiktajam – šajā pilārā liela nozīme būs koncepcijai par dalībvalstu "konverģenci uz augšu" sociālajos jautājumos. EESK mudina Komisiju iekļaut šajā pilārā efektīvu un uzticamu sociālā nodrošinājuma sistēmu izveides principus ⁽⁸⁾ (konkrētāk, spēcīgas sociālos standartus attiecībā uz pienācīgu ienākumu atbalstu visā dzīves ciklā, iekļaujot darba tirgiem un nediskriminējošu piekļuvi augstas kvalitātes pakalpojumiem par visiem pieņemamu cenu) un tādējādi panākt, ka cīņa pret nabadzību un sociālo atstumtību kļūst par vienu no pilāra galvenajiem elementiem.

4. Īpašas piezīmes – izpētāmie instrumenti

4.1. Eiropas Komisija ir darbojusies ļoti aktīvi, ierosinot visaptverošus priekšlikumus, kuri atzīti par ļoti noderīgiem cīņā ar nabadzību. Tas īpaši attiecas uz "Ieteikumu par tādu cilvēku aktīvu integrāciju, kuri ir atstumti no darba tirgus" un uz ieteikumu "Ieguldījums bērnos: nabadzības apburta loka pārraušana". Ja Padome nabadzības apkarošanas jomā vēlas dot priekšroku "integrētai pieejai", tai būtu jāsaņem ar atgādinājumu dalībvalstīm, ka minētie ieteikumi ir aktīvi jāievēro.

4.2. 2013. gada Sociālo ieguldījumu pakete ⁽⁹⁾ ir vēl viena laba Komisijas iniciatīva. EESK jau ir aicinājusi Komisiju iesniegt vērienīgu un visaptverošu programmu sociālo ieguldījumu jomā un popularizēt to visos Eiropas pusgada posmos ⁽¹⁰⁾. Sociālie ieguldījumi attiecas arī uz rīcībpolitiku, kas individuus un ģimenes sagatavo reakcijai uz jauno sociālu risku apstākļiem, kuri pastāv uz konkurenci balstītā zināšanu sabiedrībā, un tos veic, investējot cilvēkkapitālā jau no agras bērnības, nevis vienkārši "labojot" kaitējumu pēc ekonomiskas vai politiskas krīzes brīžiem ⁽¹¹⁾. Tomēr, neraugoties uz sociālo ieguldījumu nopelniem, ne visas dalībvalstis ievēro sociālo ieguldījumu pieeju. Ja Padome vēlas apkopot labāko praksi cīņā pret nabadzību, tai noteikti būtu jāaplūko līdzšinējie sasniegumi sociālo ieguldījumu jomā un jāatbalsta šāda veida iniciatīva ⁽¹²⁾.

4.3. Minimālo ienākumu shēmas dažās dalībvalstīs nav pietiekams līdzeklis nabadzības problēmas risināšanai ⁽¹³⁾. Lai arī kopš 2010. gada dažās valstīs ir veiktas minimālā ienākuma shēmu reformas (tostarp Austrijā, Vācijā, Spānijā un Portugālē) vai arī ir paziņots par reformām, vai tiek īstenoti izmēģinājuma projekti (tostarp Grieķijā un Itālijā), tas nav pietiekami. EESK ir aicinājusi veikt Eiropas līmeņa pasākumus, lai atbalstītu atbilstīgu minimālo ienākumu Eiropā ⁽¹⁴⁾, kā arī veikt ieguldījumus universālās, visaptverošās un atbilstīgās sociālās aizsardzības sistēmās, kas var novērst nabadzības risku visā dzīves cikla laikā ⁽¹⁵⁾. Padomei būtu jāatbalsta visi minētie pasākumi.

⁽⁶⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1300>.

⁽⁷⁾ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁽⁸⁾ OV C 13, 15.1.2016., 40. lpp.

⁽⁹⁾ COM(2013) 83 final un pievienotie dokumenti.

⁽¹⁰⁾ OV C 226, 16.7.2014., 21. lpp.

⁽¹¹⁾ Hemerijck (2014) un arī *Social Justice Ireland "Europe. A union for the powerless as well as the powerful"*.

⁽¹²⁾ Sk. *Social Investment in Europe – A study of national policies* ("Sociālie ieguldījumi Eiropā – pētījums par valstu rīcībpolitiku"), EK, 2015.

⁽¹³⁾ Bouget et al (2015) un arī *Social Justice Ireland "Europe. A union for the powerless as well as the powerful"*.

⁽¹⁴⁾ Sk. OV C 170, 5.6.2014., 23. lpp.

⁽¹⁵⁾ Sk. 10. zemsvītras piezīmi.

4.4. Turklāt patēriņa kredītu nepārdomātā un bezatbildīgā piešķiršana un pavirša mājsaimniecību finansiālo spēju izvērtēšana nesenās krīzes un taupīguma politikas īstenošanas laikā ir bijis cēlonis pārmērīgu parādsaistību spirālei, kas skar jau aptuveni 70 % no parādniekiem, kuri Eiropā dzīvo zem nabadzības sliekšņa; lai gan daļa no viņiem strādā, saņemtā alga nav pietiekama parādu atmaksai. Šāds stāvoklis liek noteikt stingrus pasākumus un patēriņa kredīta piešķiršanas ierobežojumus, īpaši attiecībā uz starpniekiem un nefinanšu struktūrām, kas neievēro noteikumus un mudina aizņemties naudu ar pārmērīgi augstām procentlīkmēm.

5. Īpašas piezīmes – pasākumi pārvaldības jomā

5.1. Euro krīzes dēļ tika veiktas tālejošas izmaiņas Eiropas ekonomikas pārvaldībā. Galvenā uzmanība tika pievērsta makroekonomiskajai stabilitātei un “izaugsmi veicinošām reformām”. Nepietiekama uzmanība līdz šim ir bijusi pievērsta sociālajai pārvaldībai. Tomēr ekonomikas politikā būtu jāņem vērā tās ietekme uz nodarbinātības kvalitāti un sociālo kohēziju. Turklāt, tā kā EMS no sociālās dimensijas tikai iegūtu, pārvaldības struktūrām Padomes līmenī vajadzētu būt labāk līdzsvarotām un būtu jāsekmē *Ecofin* padomes un *EPSCO* padomes sadarbība.

5.2. Nodarbinātības komitejai (*EMCO*) un Sociālās aizsardzības komitejai (*SPC*) būtu jāturpina aktīvi vērtēt valstu reformas kā Eiropas pusgada procesa sastāvdaļu, taču tām būtu pakāpeniski jāsaņem apspriesties ar attiecīgajiem Eiropas ieinteresētajiem dalībniekiem ES līmenī.

5.3. Saliktais nabadzības rādītājs, kas izmantots nabadzības definēšanai stratēģijā “Eiropa 2020”, ir balstīts uz trim individuāliem rādītājiem: 1) cilvēki, kuriem draud nabadzība; 2) ļoti trūcīgi cilvēki; 3) cilvēki, kas dzīvo mājsaimniecībās ar ļoti zemu darba intensitāti. Saskaņā ar šo stratēģiju dalībvalstīm, pamatojoties uz minētajiem trim rādītājiem un atbilstoši savām vietējām prioritātēm un apstākļiem, tiek prasīts izvirzīt valsts mērķus ar nolūku sniegt ieguldījumu vispārējā mērķa sasniegšanā. EESK tomēr uzskata, ka saistībā ar dalībvalstīm do to iespēju brīvi izvēlēties starp izklāstītajiem trim rādītājiem, kas ir sekmējusi valstu pieeju dažādību, varētu būt vajadzīgi jauni ieteikumi.

5.4. Eiropas Nabadzības novēršanas tīkla (*EAPN*) 2015. gada valstu reformu programmu novērtējumā teikts, ka 88 % no minētajām programmām nabadzības novēršana nebija izvirzīta par vienu no galvenajām prioritātēm un nevienā no 2015. gadā konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem nav minēta nabadzības mazināšana⁽¹⁶⁾. Tāpēc *EAPN* ierosinājis Eiropas pusgadā vairāk koncentrēties uz sociālajiem jautājumiem, sākot ar gada izaugsmes pētījumiem un beidzot ar visām valstīm adresētajiem ieteikumiem attiecībā uz nabadzības mazināšanu⁽¹⁷⁾. EESK šim priekšlikumam piekrīt un iesaka valstu reformu programmu sagatavošanā, īstenošanā un informēšanā par tām iesaistīt valstu ieinteresētās personas. Vispārīgāk, lai dalībvalstīm būtu iespēja mācīties vienai no otras, Eiropas pusgada ietvaros būtu jāpublisko rezultāti, kas iegūti apspriedēs ar Eiropas un valstu līmeņa ieinteresētajām personām.

5.5. Komisijai vajadzētu sākt atsevišķu procesu ar nolūku uzlabot ES un valstu statistiku nabadzības un nevienlīdzības jomā, lai pilnveidotu šīs daudzdimensionālās sociālās problēmas pārraudzību. Minētā procesa rezultātā būtu jānosaka precīzāks kopīgu rādītāju klāsts, tādējādi nodrošinot attiecīgus datus valstu un ES līmeņa rīcībai, kas ietver pasākumus, kuri saistīti ar ilgtspējīgas attīstības mērķiem un Eiropas pusgadu.

5.6. Sociālās ietekmes novērtējumi ir līdzeklis, ar ko konstatēt, vai pasākumiem, kurus veic vairākās reformu jomās – fiskālajā konsolidācijā, valsts parāda pārvaldībā, nodokļu politikā, darba tirgū, finanšu tirgu regulēšanā, sabiedrisko pakalpojumu sniegšanā, publiskajos ieguldījumos utt. –, nav ar nabadzību saistītu risku. Konkrēti, saistībā ar Eiropas pusgadu būtu jāvērtē sociālā ietekme, aktīvi apspriežoties ar sociālajiem partneriem, pilsonisko sabiedrību un ekspertiem dalībvalstīs un ES līmenī.

5.7. Eiropas pusgadā būtu pilnībā jāņem vērā nabadzības samazināšanas mērķis, kas izvirzīts stratēģijā “Eiropa 2020”, un šis jautājums būtu jārisina sistemātiski, visā procesa gaitā 1) veicot īpašus nabadzības mazināšanas pasākumus; 2) izmantojot salīdzināmus nabadzības līmeņa un politikas efektivitātes rādītājus; 3) obligāti novērtējot sociālo ietekmi visiem reformu plāniem, kas ierosināti valstu reformu programmās vai konkrētām valstīm adresētos ieteikumos.

⁽¹⁶⁾ Proti, neraugoties uz faktu, ka Bulgārija 2015. gadā saskārās ar ļoti augstu nabadzības līmeni, nevienā no 2015. gadā konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem šī situācija nebija uzsvēta.

⁽¹⁷⁾ Sk. *EAPN (2015) “Can the Semester deliver on poverty and participation? EAPN Assessment of the National Reform Programmes 2015”*.

5.8. Lai cīnītos pret nabadzību, sociālo atstumtību un diskrimināciju, dalībvalstīm vajadzētu izstrādāt un īstenot visaptverošas un integrētas valstu stratēģijas. Minētajām stratēģijām būtu jāaptver šādas jomas: pienācīgs ienākumu atbalsts, integrējoši darba tirgi, kvalitatīvas darbvietas, vienlīdzīga piekļuve cenas ziņā pieejamiem augstas kvalitātes pakalpojumiem, ES struktūrfondu labāka izmantošana, migrantu ekonomiskā un sociālā integrācija, cīņa pret diskrimināciju un darbs partnerībā ar sociālajiem partneriem un attiecīgajiem nevalstiskā sektora dalībniekiem.

5.9. Pret pārmērīgām parādsaistībām jācīnās, arī pieņemot atbildīgu politiku kredītu piešķiršanas jomā (stingrs regulējums attiecībā uz starpniekiem un kredītkaršu piešķiršanu, agresīvas reklāmas aizliegums, pārmērīgi augstu procentlīkmu noteikšanas aizliegums, aizliegums atņemt mājokli un citu būtiski nepieciešamu īpašumu), stiprinot starpniecību strīdu izšķiršanā, palīdzot pārmērīgu parādu aprūtinātām personām (otrā iespēja, *New Start policy*), kā arī informējot, izglītojot un nodrošinot pasākumus pārmērīgu parādsaistību novēršanai.

5.10. Dalībvalstīm jāizmanto ES struktūrfondi, lai atbalstītu visu cilvēku sociālo iekļaušanu. Jo īpaši – Komisijai kopā ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām būtu nekavējoties jāpārbauda, vai tiek īstenots Padomes lēmums 20 % no Eiropas Sociālā fonda (ESF) novirzīt sociālās iekļaušanas veicināšanai un nabadzības apkarošanai ⁽¹⁸⁾.

6. Īpašas piezīmes – ar ieinteresēto personu līdzdalību saistīti pasākumi

6.1. Viena no stratēģijas “Eiropa 2020” pamatiniciatīvām, Eiropas Sociālā platforma cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību, tika veidota kā plašs satvars, kas aptver plašu rīcībpolitikas klāstu, lai palīdzētu sasniegt Eiropas mērķi samazināt nabadzību ⁽¹⁹⁾. Tai būtu bijis jāklūst par pamatu valstu valdību, ES iestāžu un nozīmīgu ieinteresēto personu kopīgai apņēmībai novērst nabadzību un sociālo atstumtību, taču līdz šim tā ir bijusi tikai diskusiju platforma un nav devusi taustāmus rezultātus virzībā uz nabadzības mazināšanas mērķi. Padomei un Komisijai būtu jāapsver veidi, kā minēto pamatiniciatīvu stiprināt kā platformu, ar ko atbalsta paraugpraksi cīņā pret nabadzību, un nodrošināt tās tiešu saikni ar galvenajiem ES procesiem, piemēram, Eiropas pusgadu un stratēģiju “Eiropa 2020”.

6.2. EESK vērš uzmanību uz bijušo Izaugsmes un nodarbinātības integrēto pamatnostādņu 16. apsvērumu, kurā bija skaidri noteikts, ka stratēģija “Eiropa 2020” “būtu jāīsteno, jāuzrauga un jānovērtē partnerībā ar visām valstu, reģionu un vietējām iestādēm, cieši iesaistot parlamentus, kā arī sociālos partnerus un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus” ⁽²⁰⁾. Ar šo izrakstu uzsvērts, ka jāuzlabo veids, kādā Eiropas pusgada izstrādes, īstenošanas un novērtēšanas posmos notiek apspriešanās ar Eiropas un valstu ieinteresētajām personām.

6.3. EAPN veiktajā analizē uzsvērts, ka pusgada sagatavošanas un īstenošanas posmā nav pienācīgi iesaistītas ES iestādes un attiecīgie (publiskā un privātā sektora) dalībnieki, piemēram, sociālie partneri, nevalstiskās organizācijas u. c. Lai visos pusgada procesa posmos efektīvi iesaistītu pilsonisko sabiedrību, Komisijai ir nekavējoties jāierosina jaunas līdzdalības pamatnostādnes, kā arī jāuzrauga progress valstu ziņojumos un citos uzraudzības dokumentos.

6.4. Tāpat ir jāsadarbjas ar tiem, kurus skar nabadzība, lai uzklautu viņu viedokli un novērstu masveida neapmierinātību, jo īpaši ES jauniešu vidū. Viens no labas prakses piemēriem ir EAPN rīkotas to cilvēku gadskārtējās tikšanās, kuriem ir tieša pieredze nabadzības jomā. EESK aicina Komisiju Eiropas pusgada ietvaros nodrošināt šīm sanāksmēm turpmāku finansiālu atbalstu un tās integrēt apspriedēs par panākumiem virzībā uz nabadzības samazināšanas mērķi. Turklāt šīm sanāksmēm būtu jānotiek arī valstu līmenī.

⁽¹⁸⁾ Sk. <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=lv>.

⁽¹⁹⁾ Sk. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=lv&catId=961>; un OV C 248, 25.8.2011., 130. lpp.

⁽²⁰⁾ Sk. <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14338-2010-INIT/lv/pdf>.

7. Īpašas piezīmes – atbildība par daudzlīmeņu paraugpraksi cīņā pret nabadzību

7.1. EESK piekrīt prezidentvalsts Nīderlandes nodomam salīdzinoši izvērtēt daudzlīmeņu paraugpraksi cīņā pret nabadzību, bet uzsver, ka pašvaldības nevar būt vienīgās struktūrvienības, kas ir atbildīgas par šādu piemēru nodrošināšanu. EESK uzskata, ka vietējā un reģionālā līmeņa iniciatīvas nevar aizstāt centrālos pienākumus un garantijas. Ja valdības un publiskā un privātā sektora dalībnieki vēlas sasniegt nabadzības samazināšanas mērķi, tiem ir sistemātiski un strukturēti jāsadarbojas.

7.2. EESK vēlas norādīt, ka, piemēram, Nīderlandē daudzi ar sociālo jomu saistīti pienākumi ir novirzīti pašvaldībām. Dažādu uzdevumu koncentrācija pašvaldību līmenī var būt rentabla un nodrošināt īpaši pielāgotus risinājumus, kas atbilst saņēmēju vajadzībām, bet, kā norādīts Nīderlandē adresētajos ieteikumos, pastāv risks saistībā ar iespējamu finansējuma samazināšanu, no kā ir jāizvairās. Iniciatīvu decentralizācija nav saderīga ar pašvaldību budžeta samazināšanu.

7.3. EESK tāpēc uzskata, ka, lai arī vietējās un reģionālajās pašvaldībās nenoliedzami pastāv laba prakses piemēri, tie nevar un nedrīkst palikt izolēti. To atbalstam ir nepieciešamas valsts stratēģijas.

7.4. EESK uzskata arī, ka, izvēloties paraugpraksi, ko popularizēt, vislielākā uzmanība jāvelta pierādījumos balstītām pieejām (piemēram, tādi jautājumi kā: 1) vai šī iniciatīva darbojas praksē; 2) vai tā var būt noderīga citiem) un saiknes starp attiecīgajām ieinteresētajām personām veicināšanai. Jāizveido arī pienācīga sistēma paraugprakses piemēru apmaiņai.

7.5. Šie prakses piemēri izceļ nepieciešamību īstenot efektīvu sociālo politiku pret nabadzību un sociālo atstumtību, reorganizēt sociālos dienestus, pārskatīt sociālā darba darītāju praksi, lai tā atbilstu nabadzības skarto personu vajadzībām, mudināt sociālos darbiniekus sociālās politikas izstrādē izmantot savu profesionālo pieredzi un, visbeidzot, piešķirt tiesības cilvēkiem, kuri atvieglo nabadzības skarto personu integrāciju un sociālo izaugsmi.

Briselē, 2016. gada 18. februārī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS*

PIELIKUMS

Par tālāk minēto grozījumu, kurš debatēs tika noraidīts, balsoja vismaz viena ceturtda daļa klātesošo locekļu:

15. grozījums (iesniedzis *Lech Pilaŀski*)**1.15. punkts****Grozīt šādi:**

“stingri iesaka Komisijai pieteiktajā “Eiropas sociālo tiesību pīlārā” iekļaut efektīvāku un uzticamāku sociālo standartu un sistēmu principus un padarīt cīņu pret nabadzību un sociālo atstumtību par vienu no minētā pīlāra svarīgākajiem komponentiem. Kad Eiropas Komisija ierosina risinājumus “Eiropas sociālo tiesību pīlāra” ietvaros, tai vajadzētu ņemt vērā atšķirīgos sociālās un ekonomiskās attīstības līmeņus dažādās dalībvalstīs un apsvērt iespējamo ietekmi – jo īpaši sociālo standartu paaugstināšanas ietekmi – uz nodarbinātību, nabadzības risku un sociālo atstumtību šajās valstīs;”

Grozījums tika nodots balsošanai un noraidīts ar 59 balsīm par, 131 pret un 13 atturoties.

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

EESK 514. PLENĀRSESĪJA 2016. GADA 17. UN 18. FEBRUĀRĪ

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Rīcības plāns kapitāla tirgu savienības izveidei””

(COM(2015) 468 final)

(2016/C 133/04)

Ziņotājs: Daniel MAREELS

Eiropas Komisija 2015. gada 30. septembrī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Rīcības plāns kapitāla tirgu savienības izveidei””

(COM(2015) 468 final).

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2016. gada 26. janvārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 514. plenārajā sesijā, kas notika 2016. gada 17. un 18. februārī (2016. gada 17. februāra sēdē), ar 179 balsīm par, 1 balsi pret un 4 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Tā kā Eiropas ekonomikas atveseļošana joprojām ir lēna un nepietiekama un ieguldījumu līmenis aizvien ir zems, ir svarīgi izvirzīt par prioritāti visu līdzekļu mobilizēšanu, lai veicinātu **pienācīgu un stabilu ekonomikas atveseļošanu saskaņotākā vidē**. EESK uzskata, ka kapitāla tirgu savienība sekmētu šā mērķa sasniegšanu, un tādēļ **atzinīgi vērtē Rīcības plānu kapitāla tirgu savienības izveidei**.

1.2. Komiteja **atbalsta rīcības plāna mērķus**. Šajā nolūkā Eiropā ir **jāmobilizē kapitāls** un tas **jānovirza visiem uzņēmumiem, infrastruktūrai** un ilgtspējīgiem ilgtermiņa projektiem, kuri pozitīvi ietekmē nodarbinātību. Jānodrošina **plašākas iespējas** un efektīvāka aizsardzība **tiem, kuri iegulda savu kapitālu**.

1.3. **Finansēšanas avotu paplašināšana un dažādošana** ir galvenais priekšnoteikums, lai palielinātu ieguldījumu apjomu un izaugsmi un radītu vairāk darbvieta. Tas jā dara **kapitāla vienotā tirgus** ietvaros. Komiteja uzskata, ka par prioritāti jāizvirza noteikumu maksimāla saskaņošana un vienādošana. Šā iemesla dēļ ir svarīgi, lai visas dalībvalstis vienādi ieviestu, piemērotu un pārraudzītu dažādus rīcības plāna pasākumus.

1.4. Komiteja uzskata, ka **kapitāla tirgu savienības veiksmīga darbība** būs atkarīga no spējas apvienot pašreizējās situācijas lielākās priekšrocības ar plašu jaunu iespēju klāstu. Par prioritātēm jāizvirza vienkāršota, piemērota un daudzveidīga piekļuve finansējumam, efektīvāka kapitāla sadale un izmaksu samazināšana. Ir nepieciešamas garantijas attiecībā uz Eiropas konkurētspēju un tās pievilcīgumu starptautiskā mērogā.

1.5. **Banku finansējumam** arī turpmāk būs svarīga nozīme ekonomikas finansēšanā. Kapitāla tirgos bankām ir ne tikai nozīmīga kreditora, bet arī starpnieka funkcija. Komiteja uzskata, ka sīkāk jāanalizē atsevišķi jauni tirgi, tostarp ienākumus nenesošu aizdevumu tirgi, jo tie varētu palielināt pieejamo resursu apjomu, jo īpaši attiecībā uz MVU.

1.6. **EESK uzmanības centrā ir MVU finansēšana**, īpaši mazo un mikrouzņēmumu finansēšana, jo tie ir Eiropas ekonomikas balsts un tiem ir noteicošā loma nodarbinātības jomā. Tomēr komiteja pauž nopietnas bažas par kapitāla tirgu savienības atbilstību un efektivitāti attiecībā uz MVU.

1.6.1. Parasti mikrouzņēmumiem un mazajiem uzņēmumiem kapitāla tirgi nav pieejami. Minētajiem uzņēmumiem **jādod iespēja izvēlēties tiem piemērotāko finansēšanas veidu**. Šajā nolūkā ir jānodrošina visplašākās ieguldījumu un finansēšanas iespējas un pēc iespējas lielāka finanšu ekosistēmas daudzveidība.

1.6.2. Saistībā ar tradicionālo banku finansēšanu, kas arī turpmāk būtu jāatbalsta īpaši no garantiju viedokļa, būtu jāņem vērā arī tas, ka to ietekmē valsts īpatnības. Kapitāla tirgu savienība nedrīkst apdraudēt jau pārbaudītas struktūras. Finanšu tirgus regulējumā nākotnē ir vairāk jāņem vērā pārbaudītas valstu iezīmes, lai neapdraudētu MVU reģionālo kreditēšanu.

1.6.3. Turklāt būtu jāizskata arī visas pārējās lietderīgās alternatīvas un, ja iespējams, jāattīsta citi tādi risinājumi kā Junkera plāns. Turklāt varētu pastiprināt EIB nozīmi ekonomikas finansēšanai paredzēto instrumentu (piemēram, garantiju sistēmas) jomā ⁽¹⁾. Arī priekšlikumi "vienkāršai, pārredzamai un standartizētai" (VPS) vērtspapīrošanai ⁽²⁾ ir solis uz priekšu vēlamajā virzienā.

1.6.4. Ir svarīgi, lai kapitāla tirgus būtu efektīvi pieejams arī **pārējiem MVU** un visiem citiem uzņēmumiem. Aizdevumam jābūt lētākam, un tā iegūšanas izmaksām jābūt zemākām. Ir svarīgi novērst patlaban plaši izplatīto **informācijas trūkumu** un regulējumu padarīt **MVU draudzīgāku**. Šajā nolūkā būtu lietderīgi ņemt vērā esošās paraugprakses piemērus.

1.7. Komiteja uzskata, ka kapitāla tirgu savienībai jāklūst par **ekonomiskās un finanšu stabilitātes virzītājspēku Eiropas Savienībā**. Finansēšanas avotu paplašināšana un dažādošana vienotajā tirgū nodrošinās taisnīgāku riska sadali, un jāpanāk Eiropas ekonomikas lielāka stabilitāte un lielāks noturīgums pret satricinājumiem.

1.8. **Regulējuma un uzraudzības jomā** komiteja uzskata, ka ar atbilstīgu satvaru jānodrošina, ka tiek plaši izmantotas visas kapitāla tirgu rīcībā esošās attīstības iespējas, vienlaikus ierobežojot šo tirgu nepilnību, piemēram, nevajadzīga vai pārmērīga riska, sekas. Jaunajai sistēmai jābūt noturīgai pret varbūtēju jaunu krīžu negatīvajām sekām. Šajā nolūkā jāpalielina arī finanšu sistēmas konverģence un jāveido ciešāka sadarbība mikro- un makroprudenciālās uzraudzības jomā gan ES, gan valstu līmenī.

1.9. Minētais satvars jāattiecinā arī uz **paralēlo banku sistēmu**, un jānovērš regulējuma arbitražas risks. Svarīgi ir arī nodrošināt, ka godīgas konkurences nosacījumi tiek attiecināti uz visiem pakalpojumu sniedzējiem, kuri tirgos veic līdzīgas finanšu darbības, un ka tiek vispārēji piemērots princips "vienādam riskam vienādi noteikumi".

⁽¹⁾ Skatīt arī EESK izpētes darbu par tematu "Eiropas rūpniecība un monetārā politika. EIB nozīme". <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-industry-monetary-policy-eib>

⁽²⁾ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko nosaka kopīgus noteikumus par vērtspapīrošanu, izveido Eiropas mēroga regulējumu attiecībā uz vienkāršu, pārredzamu un standartizētu vērtspapīrošanu un groza Direktīvu 2009/65/EK, Direktīvu 2009/138/EK, Direktīvu 2011/61/ES, Regulu (EK) Nr. 1060/2009 un Regulu (ES) Nr. 648/2012, un Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām (OV C 82, 3.3.2016., 1. lpp.).

1.10. Kapitāla tirgi paver arī jaunas iespējas tiem **tirgus dalībniekiem, kuri meklē noguldījumu un ieguldījumu iespējas**. Komiteja to uzskata par pozitīvu virzību ar nosacījumu, ka tiek paredzēts atbilstīgs un uzlabots aizsardzības satvars. Tāpēc ir jāuzlabo finanšu instrumentu un attiecīgās informācijas vienkāršošana, pārredzamība un salīdzināmība, turklāt šādam uzlabojumam ir jābūt labvēlīgam arī tiem uzņēmumiem, kuri meklē finansējumu. Intensīvāk jāstrādā, lai veicinātu izglītību finanšu jautājumos.

1.11. Attiecībā uz **rīcības plāna īstenošanu** EESK atbalsta izvēlēto augšupējo progresīvo pieeju un uzskata, ka nekavējoties ir jāsāk jauns darbs, kas balstīts uz zaļās grāmatas radīto impulsu un atbalstu tai. EESK uzsver, ka kapitāla tirgu savienības izveide ir liela mēroga projekts, kura panākumi būs pilnībā atkarīgi no sīki izstrādātiem noteikumiem un garantijām. Turklāt kredīta pieejamības atvieglošana noteikti nav problēma visās dalībvalstīs, un šāds atvieglojums piedāvājuma līmenī nekādi neatrisinās šāda veida problēmu no pieprasījuma viedokļa. Tādēļ nevajadzētu uzskatīt, ka kapitāla tirgu savienība ir līdzeklis, ar ko atrisināt visas problēmas, ar kurām saskaras ES.

1.12. Tagad ir pastāvīgi un stingri jāpatur prātā izvīrītie mērķi un regulāri jāapkopo panāktais progress. Komiteja **pauž bažas par laiku, kas būs vajadzīgs, lai sasniegtu galarezultātu**, ne tikai tāpēc, ka plāns ietver daudzus elementus, bet arī tāpēc, ka lielās atšķirības starp valstīm neizzudīs uzreiz. Komiteja atbalsta **regulārus starpposma novērtējumus** un ir gatava piedalīties to sagatavošanā.

2. Pamatinformācija

2.1. Lai panāktu absolūtās prioritātes, proti, izaugsmi, nodarbinātību un investīcijas, Junkera vadītā Komisija kopš pienākumu pildīšanas sākuma īsteno Investīciju plānu Eiropai. Tajā ir trīs daļas. Viena no tām ir "radīt investīcijām labvēlīgu vidi" ⁽³⁾. Pakāpeniska kapitāla tirgu savienības izveide kopā ar digitālo vienoto tirgu un Enerģētikas savienību ir viens no trešajā daļā izvīrītajiem galvenajiem mērķiem.

2.1.1. Komisija 2015. gada septembra beigās publicēja rīcības plānu kapitāla tirgu savienības izveidei ⁽⁴⁾, par ko notika konsultācijas, kuru pamatā bija zaļā grāmata un kurās piedalījās daudz dalībnieku, tostarp EESK ⁽⁵⁾. Šajā rīcības plānā ir izklāstīti elementi, kas vajadzīgi, lai līdz 2019. gadam izveidotu labi funkcionējošu un integrētu kapitāla tirgu savienību, kurā iesaistītas visas dalībvalstis.

2.1.2. Šie pamatelementi – kopskaitā 33 –, par kuriem tiks paziņots laika gaitā, galvenokārt attiecas uz šādām jomām un tematiem ⁽⁶⁾:

- finansējums inovācijām, jaunizveidotiem uzņēmumiem un biržas sarakstos neiekļautiem uzņēmumiem,
- palīdzība uzņēmumiem, lai veicinātu to iekļaušanu biržas sarakstos un piesaistītu kapitālu,
- ieguldījumi ilgtermiņā, infrastruktūrā un ilgtspējīgos projektos,
- privāto un institucionālo ieguldījumu veicināšana,
- banku nozares iespēju izmantošana visas ekonomikas atbalstam,
- pārrobežu ieguldījumu veicināšana.

2.1.3. Saskaņā ar rīcības plānu katrs no šiem elementiem atsevišķi sekmēs izvīrīto mērķu sasniegšanu, bet nozīmīga būs arī to kopējā ietekme.

⁽³⁾ Sk. Eiropas Komisijas tīmekļa vietni http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_lv.htm.

⁽⁴⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Rīcības plāns kapitāla tirgu savienības izveidei" (COM(2015) 468 final). Sk. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1447000363413&uri=CELEX%3A52015DC0468>.

⁽⁵⁾ Sk. EESK atzinumu par tematu "Zaļā grāmata "Kapitāla tirgu savienības veidošana"" (OV C 383, 17.11.2015., 64. lpp.).

⁽⁶⁾ Sīkāka informācija atrodama dokumenta "Rīcības plāns kapitāla tirgu savienības izveidei" 1. pielikumā.

2.2. Kapitāla tirgu savienībai, kāda tā iecerēta, ir vairāki mērķi, tostarp veidot ciešāku saikni starp uzkrājumiem un izaugsmi.

2.2.1. Kapitāla tirgu savienībā ir jāizmanto ne tikai banku aizdevumi, bet gan jāpaplašina finansēšanas iespēju klāsts Eiropā, lielāku nozīmi piešķirot finanšu tirgiem. Tas nozīmē, ka ir jādažādo ekonomikas finansējums, paredzot iespēju izmantot arī nebanku sektora avotus. Ar kapitāla tirgu savienību būtu jāpalīdz mobilizēt kapitālu Eiropā un novirzīt to uz visiem uzņēmumiem, infrastruktūru un ilgtspējīgiem ilgtermiņa projektiem.

2.2.2. Kapitāla tirgu savienības mērķis ir padziļināt finanšu pakalpojumu vienoto tirgu. Tā izvēšana nodrošinās plašāku un stabilāku finanšu integrāciju, kā arī sīvāku konkurenci. Kapitāla tirgu pozitīvi ietekmēs priekšrocības, ko rada vienotā tirgus lielums, un vienlaikus tajos palielināsies likviditāte un konkurētspēja.

2.2.2.1. Turklāt šī savienība sekmēs izaugsmi un finanšu stabilitāti. Veicinot uzņēmumu piekļuvi finansējumam, tā sekmēs izaugsmi un darbvieta radīšanu. Riska dažādošana nodrošinās lielāku stabilitāti sistēmai kopumā.

2.2.3. Būtisku labumu gūs arī iedzīvotāji un patērētāji, pateicoties jaunām noguldījumu un ieguldījumu iespējām, kas radīsies nākotnē.

3. Piezīmes un komentāri

3.1. Paziņojums par rīcības plānu vērtējams atzinīgi. Jau tas vien, ka rīcības plāns paziņots tikai nedaudz vairāk kā sešus mēnešus pēc zaļās grāmatas publicēšanas, ir pozitīvi, bet vēl labāk ir tas, ka prioritārā kārtībā tiek darīts viss, lai stimulētu ekonomiku, paplašinot un uzlabojot tās finansēšanas iespējas, un dotu jaunu impulsu izaugsmei un pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai.

3.2. EESK pilnībā atbalsta rīcības plāna mērķus un prioritāro jomu izvēli, t. i.:

- nodrošināt plašāku finansējuma avotu klāstu Eiropas uzņēmumiem, jo īpaši MVU. Kapitāla tirgu savienībai būtu jāpaplašina uzņēmumiem finansēšanas iespējas. Šādas iespējas būtu jānodrošina visur, un tām vajadzētu būt pieejamām uzņēmējiem, lai finansētu ikvienu uzņēmuma attīstības posmu,
- izveidot atbilstīgu regulatīvo vidi ilgtermiņa un ilgtspējīgiem ieguldījumiem un Eiropas infrastruktūras projektu finansēšanai,
- palielināt ieguldījumu apjomu un paplašināt privāto un institucionālo ieguldītāju izvēles iespējas ieguldījumu aizsardzībai atbilstošā vidē,
- stiprināt banku aizdošanas spējas, pateicoties vērtspapīrošanas darījumu un tirgu atbilstīgai atjaunināšanai, jo tas varētu palielināt MVU piešķirto kredītu apjomu,
- sīki izvērtēt pēc finanšu krīzes pieņemtā finanšu regulējuma kumulatīvo ietekmi un saskaņotību no reālās ekonomikas finansēšanas viedokļa,
- likvidēt pārrobežu šķēršļus un izveidot kapitāla tirgus visās 28 dalībvalstīs, tostarp novēršot vairākus šķēršļus nodokļu un citās jomās.

Bez šaubām, ir svarīgi apkopot visus kapitāla tirgu savienības izveidei nepieciešamos pasākumus vienā plānā, bet tikpat svarīga ir nepārprotama vēlme diskutēt, kā arī stingra apņemšanās novērst šķēršļus, kas kavē Eiropas finanšu sistēmas turpmāko attīstību. Finansējuma avotu dažādošanas mērķa īstenošana nedrīkst kaitēt banku sistēmai.

3.3. Banku un tirgus finansējums ir cieši saistīti, un tie jāuzskata par savstarpēji papildinošiem. Turklāt bankām kapitāla tirgū ir arī starpnieka funkcija. Palielināt banku spēju aizdot naudu ekonomikai ir viena no prioritārām rīcības plāna interešu jomām.

3.3.1. Eiropas Savienībā joprojām problemātisks ir jautājums par "ienākumus nenesošiem aizdevumiem", kas traucē kapitāla apriti. Ja šie līdzekļi nebūtu bloķēti ⁽⁷⁾, tos varētu izmantot, lai piešķirtu vairāk aizdevumu. Komiteja uzskata, ka Komisijai būtu jārikojas, lai palielinātu aizdošanas spēju banku bilancēs, mudinot veikt ieņēmumus nenesošo aizdevumu vērtspapīrošanu un veidojot "samazinātas vērtības aktīvu" tirgus. Bankas aizdevumus varētu atbloķēt, ja tiktu izveidoti visaptveroši un pārredzami "grūtībās nonākušu uzņēmumu bankas parādu" tirgi vai arī tur, kur šādi tirgi jau ir izveidoti, tie tiktu atdzīvīnāti.

3.4. Visaptveroši, likvīdi un labi funkcionējoši kapitāla tirgi labvēlīgi ietekmēs tajos iesaistītos uzņēmējus un dalībniekus.

3.4.1. Tādējādi kapitāla tirgi var uzlabot piekļuvi finansējumam tiem uzņēmumiem, kuri meklē finansējumu un kuriem tiks nodrošināti labāki piekļuves nosacījumi un tāpat zemākas kapitāla izmaksas, pateicoties ieguldītāju sīvākai konkurencei. Turklāt finansējums būs labāk nodrošināts grūtos periodos, jo kapitāla tirgi parasti efektīvāk pārvalda nestabilas situācijas un lielāka riska projektus.

3.4.2. No dažāda veida riska novērtējuma viedokļa svarīga nozīme ir valsts obligāciju tirgiem. Kapitāla tirgu savienības izveides nolūkā ir jāintegre minētie tirgi. Tas palīdzētu stiprināt konvergenci privāto emitentu kapitāla izmaksu jomā. Tāpēc šajā jomā ir vajadzīgi atbilstoši pasākumi.

3.4.3. Kapitāla tirgu savienības izveide būs veiksmīga tikai tad, ja tās elementi būs pietiekami stabili un ticami. Tādēļ ir jāņem vērā pašreizējās finanšu vides raksturīgās iezīmes un jānodrošina pietiekami daudz jaunu izdevību un iespēju saņemt finansējumu. Izstrādātajos noteikumos jāparedz arī garantijas Eiropas konkurētspējai un pievilcīgumam starptautiskā mērogā.

3.4.4. Liels izaicinājums saistās ar MVU. Ir jānoskaidro, kā rīkoties, lai finansējums nonāktu šajos uzņēmumos. Būs jāiegulda milzīgs darbs, lai nodrošinātu MVU piekļuvi kapitāla tirgiem, finansēšanas iespējām un instrumentiem un lai MVU gūtu no tā labumu. Nereti šie uzņēmumi saskaras ar informācijas trūkumu, kas apgrūtina to darbību ⁽⁸⁾. Tāpēc ir jāizvērtē arī tas, kādu labumu jaunais regulējums sniegs mazajiem uzņēmumiem.

3.4.5. Ir jāpanāk, ka uzņēmumiem un MVU, īpaši mikrouzņēmumiem, kuriem nav pieejami kapitāla tirgi, tiek dota iespēja visos uzņēmuma attīstības posmos izvēlēties tiem piemērotāko finansēšanas veidu. Attiecībā uz mazajiem un mikrouzņēmumiem ir jāisteno iespējami plašāka finanšu ekosistēmas dažādošana, lai to rīcībā būtu pēc iespējas plašāks finansēšanas struktūru un iespēju klāsts, tostarp arī finanšu noma. Ir jāapsver visi iespējamie risinājumi. Tie būtu jāmeklē ne tikai banku sektorā un kapitāla tirgū, bet arī citur. Junkera plāns jau ir devis būtisku impulsu šajā virzienā. EIB tieši vai netieši varētu aktīvāk iesaistīties šajā jomā, piemēram, izmantojot garantijas shēmas.

3.4.6. Dalībniekiem, kas meklē noguldījumu iespējas, un ieguldītājiem radīsies jaunas ieguldījumu iespējas. Līdz ar finanšu produktu piedāvājuma paplašināšanos viņi varēs lielāku uzmanību pievērst ieguldījumu galamērķiem, nodrošināt riska dažādošanu un pārvaldību, kā arī uzlabot savu riska-atdeves profilu.

3.4.7. Ieguldītājiem un noguldītājiem ir tiesības uz pienācīgu aizsardzību. Šajā nolūkā ir vajadzīga piemērota aizsardzības shēma, un jāveic virkne citu pasākumu, piemēram, saistībā ar izglītošanu finanšu jautājumos un informāciju, kurai jābūt plašākai un kvalitatīvākai. Sākotnēji varētu veikt būtisku vienkāršošanu, palielināt finanšu instrumentu pārredzamību un salīdzināmību tirgū, jo tam būtu labvēlīga ietekme uz visiem dalībniekiem, kuri meklē finanšu līdzekļus.

⁽⁷⁾ Dēvēts arī par "ienākumus nenesošu aizdevumu" (*non performing loans* – angļu valodā).

⁽⁸⁾ Sk. EESK informatīvo ziņojumu par tematu "MVU un vidējās kapitalizācijas uzņēmumu piekļuve finansējumam 2014.–2020. gadā: iespējas un problēmas", EESC-2014-06006-00-01-RI-TRA, 2015. gada 1. jūlijs.

3.5. Ja mēs patiešām vēlamies izveidot vienoto tirgu, nepietiek ar to, ka tiek novērsti pašreizējie pārrobežu šķēršļi un sadrumstalotība, bet ir svarīgi nepieļaut jaunu šķēršļu rašanos. Komiteja uzskata, ka par prioritāti jāizvirza noteikumu maksimāla saskaņošana un vienādošana un ka ļoti uzmanīgi ir jāizvēlas, kādus instrumentus izmantot. Šā iemesla dēļ ir svarīgi, lai visas dalībvalstis vienādi ieviestu, piemērotu un pārraudzītu dažādus rīcības plāna pasākumus.

3.6. Ar kapitāla tirgu savienības izveidi ir jāpanāk Eiropas ekonomikas lielāka stabilitāte un noturīgums pret satricinājumiem. No tā būs atkarīga ES ekonomikas un finanšu stabilitāte. Tāpēc ir vajadzīgs atbilstīgs regulējums. Ar tajā ietvertajiem noteikumiem jāpanāk, ka tiek pienācīgi izmantotas kapitāla tirgu savienības stiprās puses, piemēram, atbilstoša riska sadale un dažādošana, bet vājās puses tiek stingri uzraudzītas. Ir jārikojas, lai finanšu sistēma kopumā būtu labāk nodrošināta pret varbūtējām jaunām krīzēm. Vajadzības gadījumā ātrāk un mērķtiecīgāk ir jāmazina šādu krīžu sekas.

3.7. Ņemot vērā iespējamo risku un lai nodrošinātu ekonomikas un finanšu stabilitāti, ES un valstu līmenī jāparedz arī attiecīgo kapitāla tirgu segmentu atbilstoša mikro- un makroprudenciālā uzraudzība. Jaunajiem finansēšanas veidiem piemērojams princips "vienādam riskam vienādi noteikumi".

3.8. Jāņem vērā arī t. s. paralēlā banku sistēma. EESK jau agrāk ir paudusi viedokli, ka regulējums jāattiecinā arī uz paralēlo banku sistēmu⁽⁹⁾, un norādījusi, ka ir jānovērš regulējuma arbitrāžas risks⁽¹⁰⁾. Komiteja uzskata, ka "paralēlām banku darbībām" vispār nevajadzētu pastāvēt; citiem vārdiem sakot, paralēlajai banku sistēmai jāpiemēro tādas pašas regulatīvās un prudenciālās prasības, kādas piemēro pārējām finanšu iestādēm⁽¹¹⁾. Tajā pašā laikā komiteja uzskata, ka ir jāatzīst, ka paralēlā banku sistēma ir arī alternatīvs papildu finansējuma avots, kas var būt noderīgs reālajai ekonomikai⁽¹²⁾.

3.9. Rīcības plāna īstenošanā ir plaši jāatbalsta pieņemtā augšupējā un pakāpeniskā pieeja, jo tā dod iespēju lietderīgi izmantot ekonomikas dalībnieku ieguldījumu, noteikt prioritātes un balstīt darbu uz īstermiņa un ilgtermiņa iniciatīvām un pasākumiem.

3.10. Patlaban ir svarīgi izmantot dinamiku un plašo atbalstu, kas sabiedriskajā apspriešanās par zaļo grāmatu izteikta kapitāla tirgu savienības izveidei, kā arī gūt konkrētus rezultātus.

3.11. Turpmāk būs svarīgi vienmēr paturēt prātā izvirzītos mērķus un regulāri apzināt panākto progresu. Ir svarīgi gūt pozitīvus un konkrētus rezultātus visās rīcības plānā uzskaitītajās jomās. Šajā saistībā EESK atzinīgi vērtē Komisijas ieceri regulāri sagatavot ziņojumus par plāna īstenošanas gaitu un 2017. gadā veikt tā vispusīgu novērtējumu, lai vajadzības gadījumā veiktu papildu pasākumus un pielāgotu grafiku.

3.12. Pamatots ir jautājums, vai kapitāla tirgu savienības izveidei noteiktais grafiks, proti, līdz 2019. gadam, ir reāli īstenojams. Darba vēl ir daudz, un bažas rada tas, ka nebūs tik viegli novērst būtiskās atšķirības starp dalībvalstīm. Dažādie rīcības plāna elementi ir labs pamats kapitāla tirgu savienības izveidei, tomēr tirgus būs noteicošais tās veiksmes vai neveiksmes faktors.

Briselē, 2016. gada 17. februārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS

⁽⁹⁾ Sk. EESK atzinumu par tematu "Jauna finanšu sistēma iekšējā tirgū pēc krīzes" (OV C 48, 15.2.2011., 38. lpp.), 2.7.2.1. punkts.

⁽¹⁰⁾ Sk. EESK atzinumu par tematu "Zaļā grāmata par paralēlo banku sistēmu" (OV C 11, 15.1.2013., 39. lpp.), 1.4. punkts.

⁽¹¹⁾ Sk. EESK atzinumu par tematu "Zaļā grāmata par paralēlo banku sistēmu" (OV C 11, 15.1.2013., 39. lpp.), 1.5. punkts.

⁽¹²⁾ Sk. EESK atzinumu par tematu "Paralēlā banku sistēma – vēršanās pret jauniem riska avotiem finanšu nozarē" (OV C 170, 5.6.2014., 55. lpp.), 1.10. punkts.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz minimālās pamatlikmes ievērošanas pienākuma ilgumu groza Direktīvu 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu"

(COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS))

(2016/C 133/05)

Galvenais ziņotājs: Daniel MAREELS

Padome saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 113. pantu 2016. gada 14. janvārī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

"Priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz minimālās pamatlikmes ievērošanas pienākuma ilgumu groza Direktīvu 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu"

(COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)).

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas birojs 2016. gada 19. janvārī uzdeva Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētajai nodaļai sagatavot komitejas atzinumu par šo jautājumu.

Nemot vērā jautājuma steidzamību, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 514. plenārajā sesijā 2016. gada 17. un 18. februārī (2016. gada 17. februāra sēdē) iecēla *Daniel Mareels* par galveno ziņotāju un ar 175 balsīm par, 3 balsīm pret un 4 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Komiteja atzinīgi vērtē priekšlikumu direktīvai, ar ko pagarina PVN minimālās pamatlikmes piemērošanas ilgumu. Minimālā pamatlikme saglabāsies tādā pašā līmenī kā iepriekšējos periodos, proti, 15 %, un tiks pagarināta uz diviem gadiem, sākot no 2016. gada.

1.2. Pārejas noteikumi attiecībā uz PVN spēkā ir jau ilgu laiku. Tāpēc, lai iekšējais tirgus varētu pienācīgi funkcionēt, patiešām vēlams noteikt šāda veida minimālo pamatlikmi; ja nebūtu šādas minimālās likmes, varētu rasties tirgus traucējumi un darbības kropļojumi, kā arī palielināties dalībvalstu savstarpējā konkurence.

1.3. Turklāt minimālās pamatlikmes noteikšana uz konkrētu laika periodu palīdz nodrošināt arī lielāku skaidrību un juridisko noteiktību ikvienai iesaistītajai pusei.

1.4. Kad 2010. gadā šis režīms tika pagarināts piekto reizi, komiteja pauda cerību, ka tā būs "pēdējā reize". Šo jauno pagarinājumu uz īsāku laika posmu var uzskatīt par soli pareizajā virzienā, taču komiteja uzskata, ka tas nemaina faktu, ka jāturpina centieni atteikties no pašreizējās pārejas sistēmas, kas ir spēkā jau vairāk nekā 20 gadus, virzībā uz galīgo PVN režīmu, kurš būtu pielāgots Eiropas iekšējam tirgum.

1.5. Komiteja atkārtoti uzsver, ka ir jārada vienkārša un saskaņota netiešo nodokļu sistēma, kas ļauj samazināt administratīvo slogu un sniedz acīmredzamus ieguvumus uzņēmumiem un iedzīvotājiem, nodrošina nodokļu sloga taisnīgu sadali un drošus ienākumus valsts budžetā, samazina riskus, kas saistīti ar nodokļu nemaksāšanu, un veicina iekšējā tirgus turpmāku attīstību un izveides pabeigšanu.

1.6. EESK atzinīgi vērtē Komisijas lēmumu 2016. gada martā izsludināt rīcības plānu par PVN nākotni. Komiteja uzskata, ka ir ļoti svarīgi ar visiem iespējamiem līdzekļiem atbalstīt tik ļoti vajadzīgo turpmāko ekonomikas atlabšanu un izaugsmi, un daļa no šāda atbalsta ir arī īpaši pielāgots PVN režīms.

2. Pamatinformācija

2.1. Lai izveidotu iekšējo tirgu, jau pagājušā gadsimta 90. gadu sākumā tika veikti pasākumi virzībai uz galīgo PVN režīmu, bet dalībvalstu vienprātības trūkuma dēļ bija iespējams tikai pārejas režīms.

2.2. Tāpēc tika pieņemta Direktīva 92/77/EEK par PVN likmēm. Ar direktīvu tika ieviesta minimālo likmju sistēma, nosakot, ka no 1993. gada 1. janvāra līdz 1996. gada 31. decembrim pamatlikme visās dalībvalstīs nedrīkst būt zemāka par 15 %. Šis noteikums ir pagarināts jau piecas reizes un bija piemērojams līdz 2015. gada 31. decembrim.

2.3. Ar šo priekšlikumu, kas acīmredzot ir iesniegts samērā vēlu, pagarina minētās 15 % minimālās pamatlikmes piemērošanu, bet šoreiz tikai uz diviem gadiem. Tas ir tādēļ, ka Komisija 2016. gada pavasarī publicēs rīcības plānu, kura mērķis ir virzīties uz vienkāršāku, efektīvāku un pret krāpšanu aizsargātāku galīgo PVN sistēmu, kas pielāgota vienotajam tirgum. Šajā laikposmā var rīkot plašākas diskusijas par PVN likmēm.

Briselē, 2016. gada 17. februārī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS*

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums – Ceļā uz integrētu stratēģisko energotehnoloģiju (SET) plānu: Energosistēmas pārmaiņu paātrināšana”

[C(2015) 6317 final]

(2016/C 133/06)

Ziņotājs: Mihai MANOLIU

Eiropas Komisija 2015. gada 15. jūlijā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas paziņojums – ceļā uz integrētu energotehnoloģiju stratēģisko (SET) plānu: Eiropas enerģosistēmas pārveides paātrināšana”

[C(2015) 6317 final].

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2016. gada 2. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 514. plenārajā sesijā, kas notika 2016. gada 17. un 18. februārī (17. februāra sēdē), ar 172 balsīm par, 6 balsīm pret un 9 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK vēlreiz pauž stingru atbalstu enerģētikas savienībai (paredzot solidaritātes klauzulu, enerģijas tranzītu kā “piekto brīvību”, energoefektivitāti – pirmajā vietā, kā arī pāreju uz ilgtspējīgu sabiedrību, kas rada pēc iespējas mazākas oglekļa emisijas) un Eiropas dialogam par enerģētiku, veicinot pēc iespējas efektīvāku Eiropas energotehnoloģiju stratēģiskā plāna (SET plāna) īstenošanu.

1.2. Šo mērķi ir iespējams sasniegt ar kopēju un konsekventu pieeju, sadarbību starp visām tām personām, kuras skar enerģētikas politika, koordinējot pētniecības un inovācijas programmas enerģētikas jomā un atbalstot pēc iespējas ātrāku tādu ilgtspējīgu enerģētikas tehnoloģiju laišanu tirgū, kuras ir vidi saudzējošas.

1.3. EESK skatījumā galvenais uzdevums ir tehnoloģiju un inovācijas tehniskā un zinātniskā attīstība, kā arī atbalsts tādiem faktoriem, kas stimulē jaunas idejas un konceptus, kuri uzskaitīti **Eiropas energotehnoloģiju stratēģiskajā plānā (SET plānā), kurš nepieciešams Eiropas enerģētikas sistēmas pārveides paātrināšanai.**

1.4. Šie koncepti ir jāpapildina ar pilnvarām, kas apspriestas ar iesaistītajām pusēm, un ar struktūru, kas paredzēta, lai īstenotu integrētu ceļvedi un rīcības plānu investīciju veicināšanai, adekvāti izmantojot ES resursus, kā arī valsts, reģionālos un privātos resursus ar Eiropas Enerģētikas pētniecības alianses un Eiropas rūpniecības iniciatīvu palīdzību mērķu īstenošanas veicināšanas nolūkā.

1.5. EESK uzskata, ka turpmāk viens no Eiropas svarīgākajiem uzdevumiem būs Eiropas enerģētikas sistēmas pārveide ar mērķi vērsties pret klimata pārmaiņām, veicināt tās konkurētspēju un ekonomikas pievilcību, kā arī nodrošināt gan mazo, gan lielo patērētāju energoapgādes drošību ar pieņemamām izmaksām, kas tiktu noteiktas pārredzamā veidā.

1.6. EESK ir pārliecināta, ka enerģētikas politika ir jābalsta uz dialoga un sadarbības gaitā noteiktu svarīgāko nozaru atbalstu pētniecības un inovācijas labā, kā arī rūpējoties par tā personāla apmācību, kura uzdevums būs jauno tehnoloģiju izmantošana.

1.7. EESK skatījumā Eiropas pilsoņu vēlmēm atbilstu konsekventa un visaptveroša pieeja enerģētikas jautājumam. Tai jāietver sadarbība starp valstīm un nevainojami strādājošs enerģētikas iekšējais tirgus. Ir nepieciešamas apjomīgas investīcijas gan tehnoloģiju pētniecībā, gan infrastruktūrā. Savukārt investētājiem ir vajadzīga paredzama politika, kas ir dzīvotspējīga un kas ir definēta, precīzi analizējot attīstības prioritātes, kā arī finansēšanas iespējas, kuru izmaksām jābūt samērīgām un kuras ir pieejamas, Eiropas rūpniecības konkurētspēja, un nemazāk svarīgs faktors – iedzīvotāju vēlmes.

1.8. SET plānam ir jābūt konkrētam un saistītam ar Eiropas realitāti. Ja jaunās enerģētikas tehnoloģijas izraisa ar enerģiju saistīto izmaksu palielināšanos galalietotājiem, ja politisku lēmumu rezultātā palielinās enerģijas tarifi, EESK skatījumā iedzīvotājiem ir tiesības prasīt, lai mēs šādu problēmu mēģinātu novērst. Patērētāju mobilizācijai ir jābūt konkrētai un stingrai, bet enerģētiskā nabadzība ir jāapkaro arī ar sociālās politikas paņēmieniem un izglītības un profesionālās apmācības labā.

1.9. Eiropas pieredze ir parādījusi, ka prasība ieviest enerģijas ražošanas tehnoloģijas, ar kurām netiek pārkāpti zemu oglekļa emisiju nosacījumi, nerēķinoties nedz ar izmaksām, nedz ar šo tehnoloģiju gatavību, nedod pārlicinošus rezultātus, bet tieši pretēji – kļūst par cēloni enerģijas iekšējā tirgus sabrukuma draudiem.

1.10. EESK uzskata, ka tehnoloģijām, kas paredzētas elektroenerģijas ražošanai no atjaunojamiem resursiem, ir būtisks potenciāls un tās var sniegt risinājumus, kas būtu jāatbalsta ar demonstrējumu projektiem un izplatot veiksmīgu pieredzi. Jāņem vērā arī citas zemu oglekļa emisiju tehnoloģijas: tīro ogļu tehnoloģijas, enerģijas, īpaši elektroenerģijas, uzglabāšana, patēriņa pielāgošana pieprasījumam, ogļu un ūdeņraža izmantošana, koģenerācija, gaisa kondicionēšana pilsētās, kā arī kodolskaldīšana un kodolsintēze.

1.11. EESK atkārtoti aicina visā Eiropā uzsākt sabiedrisku dialogu par enerģijas jautājumu (Eiropas enerģētikas dialogu), lai iedzīvotāji un pilsoniskā sabiedrība kopumā atbalstītu enerģētikas pārkārtošanu un apzinātos dažādu tehnoloģiju izmaksas, kā arī saprastu to, kādas izmaksas rastos, izvēloties politiku, kas pieņemta, pamatojoties uz īstenotajiem pētījumiem. Šim dialogam jānotiek visos pārvaldības līmeņos. Pēdējo desmit gadu laikā Eiropas līmenī arvien lielāka uzmanība pievērsta ES mērķiem siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas jomā, lai gan politiskas īstenošana šajā jomā ir dalībvalstu kompetencē. Tā rezultāts ir dažādu valsts politiku nesaskaņotība.

1.12. EESK uzskata, ka ir jāturpina iekšējā tirgus integrācija, veidojot Eiropas mēroga energoapgādes pieeju ar mērķi radīt reālu solidaritāti. Starpposma uzdevums ir reģionālā līmeņa radīšana. Tas nepieciešams sadarbības pastiprināšanai šajā jomā, un tam vajadzētu būt elastīgam un spējīgam veicināt inovatīvus risinājumus, lai optimizētu elektroenerģijas ražošanu no reālā laikā koordinētiem atjaunojamiem resursiem.

1.13. EESK uzskata, ka jāsāk integrēt enerģētikas tirgos dažādus enerģijas ražošanas veidus, tostarp tos, kas radušies tehnoloģiskās inovācijas rezultātā. Tas jo īpaši attiecas uz pieslēgšanu tīkliem, balansēšanu un tīklu noslogošanu.

1.14. EESK atbalsta ieguldījumu un pētniecības un izstrādes paātrināšanu uzglabāšanas jomā. EESK arī aicina veidot labāku Eiropas sinerģiju šajā jomā, lai samazinātu enerģētikas pārkārtošanas izmaksas, garantētu energoapgādes drošību (Eiropas energotīklu starpsavienojumi) un palielinātu Eiropas ekonomikas konkurētspēju.

1.15. Šajā saistībā EESK atgādina, ka gāzei ir liela nozīme Eiropas energoresursu struktūrā, kā arī no iedzīvotāju enerģētiskās drošības viedokļa. Aicina veicināt uzglabāšanu tā, lai dalībvalstīm būtu pieejamas kopējas rezerves. Jāizmanto arī ēku un transporta energoefektivitātes uzlabošanas būtiskais potenciāls.

1.16. EESK uzskata, ka stiprinot pētniecības un inovācijas finansējumu, būs iespējams veicināt ekonomikas izaugsmi un radīt jaunas darbvietas Savienībā. Jauna, uz valstu plāniem balstīta enerģētikas pārvaldība var nodrošināt enerģētikas tirgus saskaņotību, savukārt Eiropas dialogs no šāda viedokļa ir obligāts priekšnosacījums.

1.17. EESK uzskata, ka SET plāna pievienotā vērtība būs atkarīga no Eiropas enerģētikas sistēmas uzlabotas koordinācijas un jaunas pārvaldības, ja vien tas palīdzēs novērst iepriekšēju pārklāšanos un būs balstīts uz reāliem un pārredzamiem datiem. Tas palīdzēs nostiprināt tādus Eiropas stūrakmeņus kā Kopienas metode, Eiropas demokrātija darbībā, konkurence, sadarbība un solidaritāte, kā arī Eiropas lomu pasaules mēroga pārvaldībā.

1.18. Komiteja aicina pievērst uzmanību SET plāna rezultātiem – tā ietekmei uz iedzīvotājiem, īpaši uz nodarbinātību un prasībām kvalifikācijas jomā. Šajā saistībā ir jāņem vērā autortiesību jautājums.

2. Atzinuma konteksts

2.1. Lai gan energoresursi un energoinfrastruktūra katrā no ES dalībvalstīm atšķiras, mērķis ir kopīgs – enerģētikas nozares dekarbonizācija. Diskusijās, kas saistītas ar enerģētikas pārkārtošanu jāpievēršas šādiem konkrētiem jautājumiem: jaunie naftas, gāzes un elektroenerģijas sektora dalībnieki un jaunie tirdzniecības modeļi, politiskās vides dinamika un sekas investīciju jomā, enerģijas tirgus regulēšana, tehnoloģiju inovācijas ietekme uz enerģētikas sistēmām, tradicionālo veco enerģijas uzglabāšanas iekārtu likvidēšana, jaunā pārvaldības modeļa radītās problēmas enerģētikas nozarē un tā perspektīvas.

2.2. Šis jautājums jārisina nekavējoties. Pašlaik ES skar dziļas pārmaiņas enerģētikas jomā. Eiropas ekonomiku un mazāk aizsargātos patērētājus apdraud augstāks nedrošas apgādes risks un augstas enerģijas cenas.

2.3. EESK vēlas atbalstīt tādu kopējo enerģētikas politiku, kas garantētu apgādes drošību, nodrošinātu tādu tehnoloģisko perfekciju, kas dotu iespēju tirgū iekļaut enerģiju, kas ražota no atjaunojamiem energoresursiem, sniegtu nepieciešamās garantijas energoefektivitātes jomā un saistībā ar patēriņa samazināšanu, infrastruktūras attīstību, izmaksu korektu pārvešanu cenā, kas jāmaksā galapatērētājam un, vēl jo svarīgāk, kurā būtu ņemtas vērā konkrētās energoresursu struktūras vispārējās izmaksas, kā arī būtu paredzēti šo izmaksu segšanai nepieciešamie privātie vai publiskie finanšu līdzekļi.

2.4. No šāda viedokļa EESK uzmanības centrā ir finanšu resursi no EIB, Eiropas enerģētikas tīklu programmas, Eiropas ekonomikas atveseļošanas plāna, 2020. gada Eiropas Fonda enerģētikai, klimata pārmaiņām un infrastruktūrai (jeb fonda "Marguerite"), kā arī no pirmspievienošanos instrumentiem, Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumenta un pētniecības un tehnoloģiju attīstības pamatprogrammas.

2.5. SET plāns ir viens no svarīgākajiem un spēcīgākajiem enerģētiskās drošības īstenošanas instrumentiem. Vēlamo mērķi būs iespējams sasniegt, ja tiks uzsāktas plašas apspriedes ar Eiropas iedzīvotājiem, un EESK šajā dialogā vajadzētu uzņemties veicināšanas lomu. Komiteja uzskata, ka iedzīvotāju līdzdalība enerģētikas pārkārtošanas problēmu risināšanā ir ļoti svarīga (šajā saistībā nepieciešama atsaucē uz Komitejas priekšlikumu par Eiropas energotaupības reģistru), un to konkrēti varētu īstenot, izveidojot Eiropas (organizētas) pilsoniskās sabiedrības forumu, kura uzdevums būtu veicināt Eiropas enerģētikas dialogu.

2.6. EESK uzskata, ka, risinot ar enerģētikas pārkārtošanu saistītus jautājumus, ir jāņem vērā un jāvērtē konkurētspēja, ietekme uz nodarbinātību un sociālās drošības jautājums. Reģionālie tirgi varētu novērst neuzticēšanos: uzticēšanās trūkums un neizglītība šajā jomā ir šķērslis konkrētās enerģētikas politikas ieviešanai.

2.7. EESK uzskata, ka finansējums *SET* plānam no Komisijas un dalībvalstu pētniecības un attīstības budžeta nav pietiekams. Tāpēc vēl jo vairāk svarīgi ir izmantot ES struktūrfondus, Eiropas Investīciju fondu un ieņēmumus no Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas. Ekonomikas dalībnieku privāto investīciju potenciālu vajadzētu virzīt, balstoties uz inovatīvām programmām un veicināšanas pasākumiem. Lai šo mērķi veiksmīgi īstenotu, ir jāeksperimentē un jāsteno daudzas un dažādas inovatīvas ekonomikas un finanšu iespējas un koncepcijas.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. EESK uzskata, ka enerģētikas savienība nozīmē enerģiju, kas galapatērētājam kļūs arvien drošāka, ilgtspējīgāka un pieejamāka no finansiālā viedokļa. Tā dos iespēju enerģijas plūsmām brīvi pārvietoties pāri robežām un garantēs drošu apgādi visās ES dalībvalstīs un visiem Eiropas iedzīvotājiem.

3.2. Lai *SET* plāna tālejošie mērķi kļūtu par realitāti, EESK skatījumā ES būtu jāveic inovācija gan saistībā ar enerģijas ražošanas un transportēšanas veidu, gan saistībā ar tās piegādi un sadali klientiem. Sistēmas centrā atradīsies patērētāji, un tirgū, kurā būs ļoti liela konkurence, viņiem noteikti būs jānodrošina tehniskais atbalsts un konsultācijas.

3.3. EESK uzskata, ka jaunajām tehnoloģijām un inovācijai būs ļoti liela nozīme ES enerģētikas sistēmas pārkārtošanā un pārmaiņās, kas tiks veiktas enerģijas vērtības ķēdē ar mērķi palielināt tās elastību, dodot aktīvu lomu patērētājiem (tiem kļūstot par ražojošiem patērētājiem), tostarp mazajiem ražotājiem, un ietverot jaunus enerģijas ražotāju, operatoru un regulatoru tīklus, kas spēj mijiedarboties kompleksā tirgū. Mazajiem ražotājiem jauno enerģētikas tehnoloģiju attīstībā un ieviešanā var būt sava loma.

3.4. Jaunām idejām un tehnoloģijām ir jāceļo starp nozarēm tā, lai būtu iespējams sasniegt kritisko masu, kas liktu iesaistīties kolektīvā pētniecības un inovācijas jautājumā risināšanā, pārkāpjot paņēmienu un darbības jomu robežas.

3.5. EESK uzskata, ka vispārējais tehnoloģiju progress ES dalībvalstīs nodrošinās pamatu, kas nepieciešams jauniem ekonomikas modeļiem, novatoriskām sistēmām, ar kuru palīdzību tiks garantēta taisnīga atlīdzība par pakalpojumiem un laba enerģētikas sistēmas darbība. Informācijas apmaiņa, kas notiks pārredzamā, drošā un lietotājam draudzīgā veidā, palīdzēs dziļāk izprast patērētāju rīcību.

3.6. EESK uzskata, ka ekonomikas stabilitāte ir atkarīga no *SET* plānā definēto enerģētikas sistēmu noturības – tām vajadzētu būt spējīgām izturēt plašas pārmaiņas, kas definētas *SET* plānā. Viedāku un integrētu energotīklu attīstībai ES būs jāveicina apgādes drošība un patērētājiem sniegto pakalpojumu kvalitāte dalībvalstīs.

3.7. EESK uzskata, ka, optimizējot vērtību ķēdi, vajadzētu rasties jauniem ekonomikas modeļiem (atkārtota izmantošana, pārstrāde, atkārtota pārstrāde). Ir jāatbalsta efektīvas pētniecības un inovācijas prakses un risinājumu ieviešana tirgū energotaupības tehnoloģiju jomā. Tā mērķis ir uzlabot integrēšanas procesu, lai nodrošinātu sistēmas kopējo efektivitāti.

4. Īpašas piezīmes

4.1. EESK uzskata, ka šā plāna mērķi ir labi definēti. Lai *SET* plāns būtu piemērotāks jauno problēmu risināšanai, atbalsta Komisijas apņemšanos panākt, lai tas būtu mērķtiecīgāks, pieņemot integrētāku pieeju un atjaunināt pārvaldības un vadības metodi. Izmaiņām, kas tiek ieteiktas šo mērķu sasniegšanai, ir jābūt rūpīgi izstrādātām un realistiskām.

4.2. EESK uzsver nepieciešamību stiprināt *SET* plānu ar mērķi stiprināt pētniecību un inovāciju, lai tās atbilstu jaunajām prasībām, kuras saistītas ar jaudas radīšanu un papildu resursu atrašanu visā ES. EESK piekrīt, ka *SET* plāna efektivitātes un ietekmes uzlabošanas nolūkā ir:

- jāpalielina dalībvalstu un privātā sektora finansiālās saistības,
- jāpaplašina ieinteresēto personu iesaiste visā pētniecības un inovācijas ķēdē.

4.3. EESK uzskata, ka ir vēlams turpināt desmit pasākumus, kuri pamatā tiek definēti atkarībā no to īstenošanā iesaistītajiem dalībniekiem un ir paredzēti energosistēmas pārkārtošanas paātrināšanai, papildu darbvietu un izaugsmes radīšanai.

4.4. Komiteja uzskata, ka ES ir jāpastiprina darbība, kas vērsta uz tādu jaunu energotehnoloģiju ienākšanu tirgū, kurām ir augsta energoatdeve un zemas izmaksas, kuru oglekļa dioksīda emisijas ir mazas un kuras ir ilgtspējīgas. Pirms tam jāveic pārredzama šo energotehnoloģiju ietekmes uz vidi novērtēšana.

4.5. EESK uzskata, ka *SET* plāna ietvaros pētniecības un attīstības darbības būtu jāvirza uz sekojošiem specifiskiem elementiem, kas uzskatāmi par Eiropas enerģētikas politikas pilāriem:

- konkurētspēja: enerģijas infrastruktūra un tīkli, iekšējais tirgus un konkurētspēja, pētniecība un inovācija enerģētikas jomā,
- apgādes drošība: ārējā enerģētikas politika, nafta, gāze,
- klimats: energoefektivitāte, atjaunojamā enerģija, oglekļa uztveršana un uzglabāšana, ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēma.

4.6. EESK skatījumā, intermitējošu atjaunojamās enerģijas avotu pastiprināta izmantošana enerģijas ražošanā var izraisīt spēcīgu izmaksu kāpumu, kurš, novelts uz patērētājiem, savukārt kļūtu par cēloni būtiskam cenu kāpumam dažu nākamo gadu laikā, līdz šajā sistēmā sāksies jauns industriālās ražošanas posms. Jāpiemin arī, ka ārējo izmaksu internalizācija un subsīdēšanas pārtraukšana enerģijas ražošanai no fosilā kurināmā arī neizbēgami palielinās izmaksas uz ilgu laiku un daudz lielākā apmērā.

4.7. EESK skatījumā rūpniecības konkurētspējas, energotehnoloģiju un inovācijas politikas jomā ir steidzami jāpanāk rezultāti, kas samazina izmaksas, paātrinot ilgtspējīgu tehnoloģiju ienākšanu tirgū: ja šāda rīcība izpaliks, tiešas sekas būs jūtamas privāto investīciju un valsts budžeta jomā, rezultātā veidojoties ekonomikas recesijas situācijai.

4.8. Lai nodrošinātu enerģijas piedāvājuma, pārveidošanas, transportēšanas un gala izmantošanas līdzsvaru, būs nepieciešamas optimizēt sistēmu, attīstīt jaunās, *SET* plānā definētās tehnoloģijas, kas garantē efektīvu dažādu dalībnieku un komponentu mijiedarbību, un jāparedz globāla pieeja un sinerģija, kas iespējama starp enerģijas (elektroenerģijas, naftas, gāzes, siltuma un mobilitātes) tīkliem, tiecoties izveidot enerģijas iekšējo tirgu.

4.9. Lai nodrošinātu sistēmas elastīgumu, būs nepieciešama iespēja paļauties uz plašu citu uzglabāšanas iespēju spektru, un tām jābūt piemērotām visdažādākajiem enerģijas veidiem. Šajā jomā pastāv vēl jaunu pārmaiņu iespējas. Izšķiroši svarīga būs uzglabāšanas veidošana ar mērķi panākt energosistēmas līdzsvarotību, kas dod iespēju aktīvi pārvaldīt atjaunojamos energoresursus, palielināt to daļu, kā arī mazināt ierobežojumus un maksimāli samazināt un līdzsvarot investīcijas infrastruktūrā, uzlabojot energosistēmas elastīgumu.

- 4.10. Novatoriski pārvaldības instrumenti kopā ar jaunām stacionārām vai mobilām elektroenerģijas uzglabāšanas iekārtām, kuras atrodas galalietotāja līmenī, patērētājiem pavērs plašas patēriņa optimizācijas iespējas, savukārt elastīgākā enerģijas tirgū samazināsies izmaksas. Ūdeņradis varētu nodrošināt īpaši elastīgas uzglabāšanas iespējas, uz kuru pamata būs iespējams balstīt decentralizētu elektroenerģijas ražošanu, kas kompensēs atjaunojamo enerģijas avotu nepastāvību.
- 4.11. Pētniecības un inovācijas mērķim vajadzētu būt decentralizētu siltumapgādes un dzesēšanas iekārtu ar mazām siltumnīcefekta gāzu emisijām darbības un apkopes modelēšanai, vērtēšanai un kontrolei, paātrinot tādu jaunu energoproduktu un sistēmu laišanu tirgū, ko raksturo efektivitāte, kā arī optimizējot visus trīs enerģijas efektīvas izmantošanas pīlārus, respektīvi, enerģijas patēriņa mērīšanu, tā optimizāciju un dzīvotspējīgu darbību ar mērķi gūt ilgtspējīgus rezultātus.
- 4.12. Tā kā urbanizācija tikai pastiprināsies, arvien svarīgāka kļūs arī pilsētu loma ES ekonomikas dekarbonizācijā. Lai nodrošinātu integrētu reaģēšanu uz kopīgām problēmām un panāktu lielāku ilgtspēju, jāatbalsta dažādas vietējā līmeņa ieinteresētās personas, iesaistot šā līmeņa publiskās pārvaldes iestādes, ekonomikas dalībniekus un iedzīvotājus.
- 4.13. EESK skatījumā problēmas, ko rada litija jonu bateriju pārstrāde, ir galvenokārt ekonomiska rakstura problēmas, ņemot vērā, ka pārstrādes procesi ir izstrādāti tā, lai šīs baterijas būtu iespējams pārstrādāt slēgtā ciklā, taču tie ir jāpielāgo tā, lai šādā veidā varētu pārstrādāt arī elektroautomobiļu baterijas.
- 4.14. EESK uzskata, ka Eiropas bateriju ražošanas nozarei ir jāpielāgojas pārstrādes nozarei un jāņem vērā straujā elektromobilitātes tirgus attīstība, kā arī pārnēsājamo iekārtu uzplaukums. Tā paļaujas uz ES apņemšanos ieviest Eiropas tehnoloģiju bateriju ražošanas jomā.
- 4.15. Lai uzlabotu ES energoapgādes drošību, ir jāveido dažādu ilgtspējīgu tehnoloģiju kopums (progresīvas biodeģvielas, ūdeņradis un alternatīvie šķidrie un gāzveida kurināmie, tostarp sašķidrinātā dabasgāze jeb LNG).
- 4.16. EESK norāda, ka ES darbojas uzņēmumi, kas ir vadošie pasaules uzņēmumi zemas oglekļa dioksīda emisijas tehnoloģiju, tostarp kodolskaldīšanas tehnoloģiju, izstrādes jomā. ES energoapgādei ir jābūt konkurētspējīgai, un investīcijām pētniecībā un inovācijā ir jāsedz visa tehnoloģiju piegādes ķēde no materiāliem līdz pat ražošanai.
- 4.17. Lai gan arvien plašāk tiek izmantoti atjaunojamie energoresursi, enerģijas ražošanai paredzētais fosilais kurināmais (ogles) joprojām tiek intensīvi izmantots elektroenerģijas ražošanai visā pasaulē. Lai gan ogļu energoatdeve ir zema, ES arī turpmāk tās izmantos elektroenerģijas ražošanā. Šajā nolūkā tai būs nepieciešamas efektīvākas ogļu izmantošanas tehnoloģijas.
- 4.18. EESK konstatē, ka kodolenerģijas jautājumā ES viedokļi dalās. Šā jautājuma risināšanā ES politika ir nekoordinēta. Jaunas paaudzes reaktori, kas pašlaik tiek būvēti, var sekmēt kodolenerģijas atdzimšanu, un, neraugoties uz neilgo svārstīšanos, šķiet, ka tā jau ir kļuvusi par realitāti. Laiks rādīs, vai ES var atļauties samazināt kodolenerģijas īpatsvaru energoresursu struktūrā, tomēr pagaidām tai šis ceļš ir jāturpina. Tālāko politisko lēmumu pieņemšanai par kodolenerģiju būtu noderīga atgriezeniskā informācija par vecāko sistēmu darbības un atbilstības nodrošināšanas izmaksām.

Briselē, 2016. gada 17. februārī.

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS*

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “ES paplašināšanās stratēģija”**(COM(2015) 611 final)**

(2016/C 133/07)

Ziņotājs: Ionuț SIBIAN kgs

Eiropas Komisija 2015. gada 10. novembrī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“ES paplašināšanās stratēģija”

(COM(2015) 611 final).

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ārējo attiecību specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2016. gada 29. janvārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 514. plenārajā sesijā, kas notika 2016. gada 17. un 18. februārī (2016. gada 18. februāra sēdē), ar 170 balsīm par, 14 balsīm pret un 11 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atbalsta Komisiju, kas īpašu uzmanību pievērš pievienošanās procesa pamatelementiem un uzsver, ka paplašināšanās procesā iesaistītajām valstīm jānosaka reformu prioritātes tiesiskuma, pamattiesību, demokrātisku institūciju darbības (tostarp vēlēšanu sistēmas reformas un valsts pārvaldes reformas), ekonomikas attīstības un konkurētspējas uzlabošanas jomā. Uzraugot progresu, īpaša uzmanība būtu jāpievērš pilsoniskās sabiedrības brīdinājumiem par politiskiem pasākumiem un norisēm, kas nelabvēlīgi ietekmē tiesiskumu un demokrātijas standartus.

1.2. EESK īpaši rosina Komisiju saglabāt līdzdalības demokrātijas kvalitāti kā vienu no svarīgākajiem politiskajiem kritērijiem, kura ievērošana tiek vērtēta. Būtu jāturpina izlēmīgi rīkoties, lai nodrošinātu sistēmisku darbu ar mērķi veidot efektīvas, pilnībā funkcionējošas institūcijas ar pilsoniskās sabiedrības organizāciju jēgpilnu līdzdalību. Tas palīdzēs mazināt risku, ka politisku interešu vārdā iespējama “valsts nozagšana”, palielināt informētību par visu iesaistīto ieinteresēto personu pārskatatbildību un nodrošināt visu reformu un sarunu procesu atvērtību un pārredzamību.

1.3. Ziņojumos izmantotās saskaņotās novērtējuma skalas un īpašas vēribas pievēršana katras valsts pašreizējam stāvoklim un sasniegtajam progresam uzlabo pārredzamību, ļauj īpašu uzmanību veltīt prioritārām jomām un pozitīvi ietekmē centienus palielināt izpratni par pievienošanās procesu. Tās arī veido pamatu plašākai sadarbībai ar katru valsti, ņemot vērā to, ka vērtējamo aspektu spektrs ir palielinājies. Būtu jānovērtē un jānovērš šādas pieejas radītais risks, kas saistīts ar iespējamo uzmanības novēršanu no konkrētām problēmām, ar kurām valstis saskaras. Šajā saistībā būtiska ir ES iestāžu un paplašināšanās procesā iesaistīto valstu saziņas un konsultāciju mehānismu saskaņotība, regularitāte un plašums.

1.4. EESK atzinīgi vērtē skaidro Komisijas vēstījumu, ka pilntiesīga pilsoniskā sabiedrība ir ļoti būtiska demokrātiskas sistēmas daļa, un paūž politisku atbalstu centieniem radīt vidi, kas ir daudz labvēlīgāka pilsoniskajai sabiedrībai un paver tai vairāk iespēju, tostarp mērķtiecīgu apspriešanos ar pilsonisko sabiedrību par politikas veidošanu. Tas ir nozīmīgs aspekts, lai nodrošinātu politisko kritēriju pienācīgu ievērošanu, un varētu arī būt viens no kritērijiem pievienošanās sarunās.

1.5. EESK piekrīt viedoklim, ka Komisijai, Padomei un Eiropas Parlamentam būtu aktīvāk jāveic saziņas pasākumi, lai Eiropas iedzīvotājiem skaidrotu paplašināšanās politikas priekšrocības un ar to saistītās problēmas, un šajā procesā jāveido cieša partnerība ar sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas varētu izplatīt informāciju.

1.6. EESK atkārtoti norāda, ka jāpalielina visa pievienošanās procesa pārredzamība un atvērtība⁽¹⁾. Komisijai būtu jārada piemērs, vēl vairāk atvieglojot piekļuvi sarunu dokumentiem, piemēram, ziņojumiem par misijām, ekspertu atzinumiem par valstu tiesību aktiem un TAIEX (Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas instrumenta) ziņojumiem, un publicējot informāciju par sasniegumiem un rezultātiem, kurus reģionā nodrošinājuši ES finansētie projekti. Tas pavērs iespēju palielināt informētību par ES palīdzības ietekmi un izmantot reģionā jau uzkrāto pieredzi.

1.7. Komisijai vajadzētu būtiski palielināt finansiālo atbalstu, tostarp Pilsoniskās sabiedrības instrumenta finansētajiem projektiem, kuru mērķis ir stiprināt pilsoniskās sabiedrības organizāciju veikspēju (tostarp politiskās zinātnības attīstība un atbalsts uzraudzības spēju uzlabošanai) un veicināt plašsaziņas līdzekļu profesionalitāti un neatkarību. Izmantojot labo reģionā jau uzkrāto pieredzi, būtu jāturpina atbalstīt reģionu sadarbību un sakaru veidošanu, tostarp instrumentus, kas atvieglo nevalstisko organizāciju un sociālo partneru (arī uzņēmēju organizāciju) sadarbību un kopīgo darbu, kuru kopsaucējs ir pilsoniskais dialogs un mācīšanās perspektīva.

1.8. Būtu jānodrošina, ka viena no ES palīdzības programmu prioritātēm ir uzlabot sociālo partneru spējas aktīvi piedalīties sociālajā dialogā. Palīdzība ir vajadzīga, lai atviegлотu to piekļuvi finansēšanas iespējām un attīstītu to spēju efektīvi piedalīties visu saimniecisko, sociālo un juridisko jautājumu risināšanā, tostarp sarunās par pievienošanos Eiropas Savienībai. Būtu jāstiprina to organizatoriskās struktūras, iekšējā saziņa un spēja kalpot savu locekļu interesēm.

1.9. EESK rosina palielināt pilsoniskās sabiedrības nozīmi apvienotajās konsultatīvajās komitejās. Tām būtu jātiecas aizpildīt "tukšās nišas", ko citas sarunās iesaistītās struktūras neaptver, un tām būtu jāpievēršas tikai atsevišķām jomām. Šajā saistībā EESK rosina uzlabot informācijas apmaiņu starp apvienotajām konsultatīvajām komitejām, Komisiju, Padomi un Eiropas Parlamentu.

1.10. EESK rosina reģiona valstu valdības uz vienlīdzīgiem pamatiem atbalstīt sociālos partnerus un citas pilsoniskās sabiedrības organizācijas un cieši tos iesaistīt savas valsts stratēģiju īstenošanā, politikas pasākumos, kuru mērķis ir pievienošanās Eiropas Savienībai, sarunu struktūrās un ES finansēto projektu plānošanā un īstenošanā. Formulējot valsts nostāju sarunās, būtu jāveic regulējuma ietekmes novērtēšana un tiesību aktu saskaņošana, lai apzinātu ar pielāgošanu saistītos riskus. Būtiski ir iesaistīt nevalstiskā sektora pārstāvjus, tostarp uzņēmējus, arodbiedrības un attiecīgo sociālo grupu pārstāvjus.

1.11. Visās reģiona valstīs būtu jāizveido Eiropas integrācijas padomes, kurās regulāri tiktos augsta līmeņa politisko struktūru un pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji, lai nodrošinātu, ka integrācija Eiropas Savienībā ir pārredzamāka, un lai plašāk informētu par šo procesu.

⁽¹⁾ Sīki izstrādāti ieteikumi ir iekļauti EESK 2014. gadā pieņemtajā atzinumā "Pievienošanās Eiropas Savienībai: procesa pārredzamības un atvērtības uzlabošana" (OV C 451, 16.12.2014., 39. lpp.).

1.12. Dažās valstīs vērojama pozitīva virzība saistībā ar valdības un pilsoniskās sabiedrības organizāciju dialoga un sadarbības regulējumu un mehānismiem, taču šī virzība nav pietiekama. Valstu valdībām būtu jānosaka, ka prioritāte ir tiesību aktu efektīva īstenošana un konsultāciju procedūru konsekvence, un progress būtu attiecīgi jāuzrauga.

1.13. EESK rosina politiskās struktūras cieši sadarboties ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, veicot reformas un ieviešot tiesību aktus, kas saistīti ar tādiem svarīgiem jautājumiem kā augsta līmeņa korupcijas lietu izskatīšana, publiskā iepirkuma procedūru labāka uzraudzība un politisko partiju finansēšanas tiesiskā regulējuma uzlabošana. Komiteja rosina arī reģiona valstīs pilnveidot noteikumus par brīvu piekļuvi informācijai un to praktisko ievērošanu, pieņemt un ievērot noteikumus attiecībā uz ziņošanu par pārkāpumiem un praksē paaugstināt ziņotāju aizsardzības sistēmas efektivitāti. Būtu jāpalielina sabiedrības informētība par iespējām ziņot par korupciju, un pilsoniskās sabiedrības organizācijas šajā ziņā var būt uzticami partneri. Turklāt būtu vēlams ar visu iesaistīto dalībnieku piekrišanu regulēt trīspusējo sociālo dialogu, lai varētu uzraudzīt noslēgto nolīgumu īstenošanu.

1.14. Reģiona valstu politikajām struktūrām būtu jāveicina un jāatbalsta stipru un neatkarīgu regulatīvo iestāžu, jo īpaši ombuda institūcijas darbība, kā tas tiek darīts Albānijā un Serbijā, kā arī tādās jomās kā brīva piekļuve informācijai un privātuma aizsardzība, korupcijas apkarošana, revīzija un vēlēšanas. EESK uzsver, ka ombuds var sniegt nozīmīgu ieguldījumu, papildinot to pilsoniskās sabiedrības organizāciju pūliņus, kas darbojas pamattiesību, it īpaši minoritāšu aizsardzības jomā.

1.15. Tā kā jauniešu bezdarba līmenis Rietumbalkānu reģiona valstīs ir ļoti augsts, EESK iesaka ES shēmu "Garantija jauniešiem" attiecināt arī uz pievienošanās procesā iesaistītajām reģiona valstīm. Šī "Garantija jauniešiem" būtu jāfinansē no attiecīgajiem ES fondiem. Sadarbībā ar sociālajiem partneriem, tostarp tirdzniecības un rūpniecības palātām un citām uzņēmēju apvienībām būtu jāievieš duālās izglītības sistēma.

1.16. ES cenšas palielināt valdību nozīmi ES līdzekļu sadalē, taču pilsoniskajai sabiedrībai paredzētā finansējuma novirzīšanā vajadzētu iespējami izvairīties no valdību iesaistīšanas, jo tas var radīt situācijas, kurās pastāv interešu konflikts. ES būtu jāatbalsta neatkarīgāku finansēšanas sistēmu izveide. Piemērotāks ES līdzekļu sadales mehānisms varētu būt tāds modelis kā neatkarīgi pilsoniskās sabiedrības atbalsta fondi. Rūpīgi būtu jāuzrauga šādu pamatprasību ievērošana: līdzekļu piešķiršanas un izlietošanas pārredzamība, vienlīdzīga attieksme un izvairīšanās no interešu konfliktiem un/vai politiskas iejaukšanās publisko līdzekļu piešķiršanā.

1.17. EESK pieredze liecina, ka valsts pilsoniskās sabiedrības organizāciju veiktspējas uzlabošanai (resursu centri, atbalsts koalīcijām, zinātnības attīstības programmas utt.), palīdzības mēroga paplašināšanai (it īpaši, lai tā virzītos ārpus galvaspilsētām un sasniegtu vietējās organizācijas) un pilsoniskās sabiedrības iesaistes veicināšanai vajadzētu arī turpmāk būt Komisijas un valstu prioritātēm finansēšanas jomā.

2. Vispārējs paplašināšanās programmas vērtējums un pilsoniskās sabiedrības organizāciju iesaistīšana

2.1. EESK atzīmē, ka ES paplašināšanās politikai ir būtiska nozīme centienos nodrošināt mieru, drošību un stabilitāti Eiropā. Paplašināšanās programmā 2015. gadam pirmo reizi norādīts, kādas ir šīs politikas perspektīvas vidējā termiņā. Neraugoties uz nepārprotamo vēstījumu, ka neviena no paplašināšanās procesā iesaistītajām valstīm pašreizējās Komisijas pilnvaru periodā nebūs gatava pievienoties Eiropas Savienībai, ir ļoti svarīgi saglabāt Rietumbalkānu reģiona valstu labās izredzes nākotnē pievienoties Eiropas Savienībai un vērtēt un pārraudzīt šo valstu progresu un centienus un sniegt tām palīdzību, ievērojot skaidrus kritērijus un uz nākotni vērstus orientierus, kurus valstis vēlas sasniegt un kuri tām ir jāsasniedz.

2.2. Pozitīvi vērtējams tas, ka atsevišķā ziņojumu par valstīm sadaļā pilsoniskā sabiedrība ir minēta kā viens no politiskajiem kritērijiem, un zināmā mērā arī tas, ka pilsoniskās sabiedrības nozīmes aspekts ir integrēts sarunu sadaļās. Uzraugot progresu un vērtējot stāvokli tādā jomā kā pilsoniskai sabiedrībai labvēlīgas vides veidošana, Komisijai būtu rūpīgi jāvērtē, kā tiek integrētas tās pamatnostādnes attiecībā uz ES atbalstu pilsoniskajai sabiedrībai paplašināšanās procesā iesaistītajās valstīs. Pamatnostādnēm būtu arī jāklūst par padomdevēju un orientieri pašām pievienošanās procesā iesaistītajām valstīm.

2.3. EESK atkārtoti uzsver, ka sociālajam dialogam ir liela nozīme Rietumbalkānu reģiona valstu un ES ekonomikas attīstībā. Valstu novērtējumos un ziņojumos par valstīm būtu sistemātiskāk un sīkāk jāanalizē konkrētās problēmas, ar ko saskaras sociālie partneri. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš cilvēku nodarbinātības un sociālā nodrošinājuma tiesību aizsardzībai.

2.4. EESK atzinīgi vērtē Komisijas nodomu turpmākajā darbā, kas saistīts ar paplašināšanās procesā iesaistīto valstu izstrādātajām ekonomikas reformu programmām, lielāku vērību pievērst nodarbinātībai un sociālajām problēmām. Arī pilsoniskās sabiedrības organizācijas būtu jāiesaista šajā procesā, un gan valstu, gan ES līmenī būtu jāuzklausa to viedokļi un jāizmanto to zinātība, tādējādi izvairoties no tā, kad šīs organizācijas tiek tikai informētas par jau apstiprinātām stratēģijām vai rīcības plāniem. Būtu jāpieprasa, ka valstu iestādēm jānodrošina efektīva pilsoniskās sabiedrības organizāciju iesaistīšana.

2.5. Pilsoniskās sabiedrības iesaistīšana pievienošanās procesā nozīmē 1) to tiešu iesaistīšanu notiekošajās sarunās (t. i., atbilstības pārbaudē, valsts nostāju sagatavošanā, progresa pārraudzībā), 2) sociālajā un pilsoniskajā dialogā saistībā ar politikas veidošanu un tiesību aktu saskaņošanu ar *acquis*, 3) pirmspievienošanās finansējuma plānošanā, kā arī 4) progresa un reformu procesa sociālās ietekmes neatkarīgā pārraudzībā. Lai šos uzdevumus varētu veikt, pilsoniskajai sabiedrībai ir jāsaņem atbilstošs finansiālais atbalsts no valsts valdības un ES piešķirtajiem pirmspievienošanās līdzekļiem.

2.6. Izpratnes par pilsoniskās sabiedrības nozīmi palielināšana un sociālo partneru iesaistīšana pievienošanās procesā ir EESK uzdevums un izaicinājums. Dažās valstīs valdības joprojām ir negatīvi noskaņotas pret pilsonisko sabiedrību, un tāpēc apvienoto konsultatīvo komiteju ieteikumiem ir maz rezonanses. Tomēr apvienotās konsultatīvās komitejas ir pavērušas iespēju pilsoniskās sabiedrības pārstāvju, kā arī ES un valstu līmeņa politiķu un ierēdņu tiešai viedokļu apmaiņai, lai gan tā ir maz ietekmējusi valdību īstenoto politiku. Tāpēc apvienotajām konsultatīvajām komitejām ļoti noderīgs būtu lielāks Komisijas, Padomes un Eiropas Parlamenta atbalsts un ciešāka sadarbība ar šīm iestādēm, tādā veidā nodrošinot, ka pilsoniskajā un sociālajā dialogā attiecīgajās valstīs izskanējušās galvenās bažas par pievienošanās faktisko ietekmi uz apstākļiem valstī tiktu uzklautas visās nozīmīgajās politikas veidošanas struktūrās.

2.7. EESK, piekrītot Komisijas viedoklim, uzsver, ka reģionālā sadarbība un reģiona ekonomikas attīstības un sasaistes veicināšana ir būtisks stabilizācijas un asociācijas nolīgumu un paplašināšanās procesa elements. Šajā saistībā jāatzīmē pozitīvas norises reģionālās sadarbības jomā, proti, ar uzņēmējdarbību saistīto pilsoniskās sabiedrības organizāciju sadarbība, parakstot vienošanos par "Palātu ieguldījumu forumu" ⁽²⁾. Kā to paredz Berlīnes procesa prioritātes, šā foruma mērķis ir ar palātu starpniecību iesaistīt reģiona uzņēmējus tādu projektu īstenošanā, kas ir nozīmīgi Rietumbalkānu reģiona ekonomiskajai labklājībai.

⁽²⁾ Rietumbalkānu reģiona valstu, Slovēnijas un Horvātijas nacionālo tirdzniecības un rūpniecības palātu bezpeļņas organizācija "Palātu ieguldījumu forums" tika izveidota Rietumbalkānu reģiona valstu konferencē, kas 2015. gada augustā notika Vīnē.

2.8. EESK pauž nopietnas bažas par vairāku valstu diezgan lielo regresu pulcēšanās un biedrošanās brīvības, vārda brīvības un plašsaziņas līdzekļu brīvības neatkarības jomā⁽³⁾ (Melnkalne, bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika, Turcija jo īpaši, taču arī Serbija saistībā ar tiesisko regulējumu attiecībā uz pulcēšanās brīvību). Šīs brīvības ir priekšnosacījums, lai varētu izveidot stabilu demokrātiju un nodrošināt aktīvas pilsoniskās sabiedrības attīstību. Tādēļ komiteja stingri atbalsta viedokli, ka pilnībā jāīsteno Paplašināšanās ģenerāldirektorāta "Pamatnostādnes pilsoniskās sabiedrības attīstībai paplašināšanās procesā iesaistītajās valstīs no 2014. gada līdz 2020. gadam" un Paplašināšanās ģenerāldirektorāta "Pamatnostādnes attiecībā uz ES atbalstu plašsaziņas līdzekļu brīvības un neaizskaramības nodrošināšanai paplašināšanās procesā iesaistītajās valstīs no 2014. gada līdz 2020. gadam". Viens jautājums tomēr vēl nav atbildēts, proti, kā nodrošināt, ka plašsaziņas līdzekļi uzrunā Eiropas sabiedrību, kurai jābūt atbilstoši informētai par paplašināšanās politikas nozīmi un dinamiku.

2.9. Pilsoniskās sabiedrības organizācijām ir būtiska loma ne tikai politikas formulēšanā un uzraudzībā, bet arī demokrātijas funkcionēšanas nodrošināšanā kopumā. Nopietnas bažas raisa dažās paplašināšanās procesā iesaistītajās valstīs 2015. gadā notikušie uzbrukumi pilsoniskās sabiedrības organizāciju (it īpaši uzraudzības organizāciju un neatkarīgu žurnālistu organizāciju, kas cieši uzrauga izšķirošus politiskus procesus un nosoda vēlēšanu viltošanu un politisko korupciju) leģitimitātei un atklātumattīdībai. EESK tādēļ norāda, ka jāuzlabo saziņa un dialogs visos procesos un it īpaši jācēšas uzrunāt gan ES, gan paplašināšanās procesā iesaistīto valstu iedzīvotāji.

2.10. Saistībā ar tiesiskumu un pamattiesībām jānorāda, ka lielāka uzmanība ir jāpievērš neaizsargātām un nelabvēlīgā stāvoklī esošām grupām un mazākumtautībām, it īpaši romiem. Jānodrošina konkrēti rezultāti šajā jomā, kā arī lielāks progress etnisko grupu attiecībās un mazākumtautību un to tiesību (uz izglītību, plašsaziņas līdzekļu pieejamību, mazākumtautību valodu lietošanu publiskajā pārvaldē utt.) aizsardzībā.

2.11. EESK savā 2015. gada 10. decembra atzinumā⁽⁴⁾ pievērsās Komisijas priekšlikumam par drošu izcelsmes valstu sarakstu un atbalsta principus, kas izklāstīti minētajā atzinumā. Iekļaušanai drošo izcelsmes valstu sarakstā jābūt balstītai uz rūpīgu novērtējumu. Ņemot vērā pašreizējos plašsaziņas līdzekļu ziņojumus par bēgļu apšaubāmu atgriešanos krīzes skartajos reģionos, atbildīga pieeja saistībā ar šo bēgļu cilvēktiesībām attiecas arī uz jautājumu par drošām trešām valstīm.

2.12. Paplašināšanās politikai pilnībā jāpaveic tāds uzdevums kā informēt Eiropas iedzīvotājus par tās būtisko lomu visa kontinenta drošības un labklājības nodrošināšanā; to paveicot, izdotos kļiedēt ar turpmāku paplašināšanos saistītās bažas, kas – it īpaši ekonomikas krīzes un bēgļu krīzes laikā – var izpausties līdztekus citiem ksenofobijas veidiem.

2.13. Lai apkopotu faktus par to, cik sekmīgi norit ar pievienošanas saistītās reformas, ES iestādes nodrošināja vairākas iespējas konsultācijām ar pilsonisko sabiedrību, tostarp tiešsaistes korespondenci, ikgadējas konsultācijas ar pilsonisko sabiedrību (tās notika Briselē), sanāksmes attiecīgajās valstīs, informēšanu un sabiedriskus pasākumus ES amatpersonu vizīšu laikā. Komisija arī bija atvērta neatkarīgiem uzraudzības ziņojumiem, kurus bija sagatavojušas pilsoniskās sabiedrības organizācijas. Jāatzīst, ka ar nevalstiskajām organizācijām Komisija pēc pašas ierosmes sadarbojusies biežāk nekā ar arodbiedrībām un uzņēmēju apvienībām. Tāpēc EESK aicina Komisiju uzlabot savu pieeju un veikt turpmākus pasākumus saskaņā ar EESK atzinumā "Pievienošanās Eiropas Savienībai: procesa pārredzamības un atvērtības uzlabošana" (REX/401) paustajiem ieteikumiem.

2.14. Rietumbalkānu reģiona valstīs pilsoniskās sabiedrības organizācijas pastāvīgi saskaras ar grūtībām nodrošināt savu finansiālo ilgtspēju. Šīs organizācijas galvenokārt paļaujas uz ienākumiem no ārvalstu dotācijām un no valsts budžeta, tostarp ieņēmumiem no loterijām, savukārt alternatīvi finansējuma avoti tiek izmantoti reti. Gan finansiāls, gan nefinansiāls valsts atbalsts pārāk bieži tiek piešķirts, izmantojot nepārredzamus mehānismus, un joprojām nav pietiekams. Tāpēc pilsoniskās sabiedrības organizācijām ir pastāvīgi jāturpina centieni dažādot finansējuma avotus, lai varētu nodrošināt savu finansiālo neatkarību un ilgtspēju. Ja pilsoniskās sabiedrības organizācijas paļaujas uz vienu vai diviem finanšu avotiem, tās kļūst pārāk atkarīgas no šo avotu pieejamības un nevar nodrošināt pietiekamu finansiālo stabilitāti un autonomiju.

⁽³⁾ Balkānu pilsoniskās sabiedrības attīstības tīkls, *Enabling Environment for Civil Society Development & Progress Reports and Enlargement Strategy 2015 Background Analysis*, <http://www.balkancsd.net/novo/wp-content/uploads/2015/11/202-1-BCSDN-2015-Enlargement-Package-Background-Analysis.pdf>, *Human Rights Watch* "A Dangerous Profession: Media Under Threat", July 15, 2015, <https://www.hrw.org/node/279063>, *Reporters without Borders on Macedonia* <http://en.rsf.org/macedonia.html>.

⁽⁴⁾ Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido ES kopējo drošu izcelsmes valstu sarakstu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai nolūkā un ar ko groza Direktīvu 2013/32/ES", COM(2015) 452 final (OV C 71, 24.2.2016., 82. lpp.).

2.15. Lai tiktu atzīta pilsoniskās sabiedrības organizāciju ekonomiskā vērtība paplašināšanās procesā iesaistītajās valstīs, lietderīga būtu datu vākšana un, kas ir vēl svarīgāk, rīcība, kuras mērķis ir informēt un padziļināt izpratni par šo organizāciju nozīmi. Oficiālie dati un statistika par Rietumbalkānu reģiona valstu pilsoniskās sabiedrības organizāciju nodarbinātajām personām un tajās iesaistītajiem brīvprātīgajiem joprojām ir ierobežoti. Darba tiesību akti pilsoniskās sabiedrības organizācijas joprojām pielīdzina citiem darba devējiem, bet uz tām netiek pietiekami attiecināti tie valstu īstenotie nodarbinātības veicināšanas pasākumi, kas stimulē iespējamus darba devējus. Šī diskriminējošā attieksme pret pilsoniskās sabiedrības organizācijām ir izskaidrojama ar valstu nespēju atzīt, ka pilsoniskā sabiedrība ir viens no sektoriem, kas rada darbvietas. Pilsoniskās sabiedrības nesenie centieni apkopot datus un novērtēt konkrētus šķēršļus katrā valstī⁽⁵⁾ būtu rūpīgi jāanalizē gan valstu iestādēm, gan Komisijai, nosakot prioritātes statistikas jomā.

Briselē, 2016. gada 18. februārī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS*

⁽⁵⁾ Dubravka Velat sagatavotais pētījums *Economic Value of the Non-Profit Sector in the Countries of the Western Balkans & Turkey*, ko 2015. gada decembrī publicēja Balkānu reģiona Pilsoniskās sabiedrības attīstības tīkls (BCSDN), pieejams šeit: http://www.balkancsd.net/economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-western-balkans-and-turkey/63-12-report-on-the-economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-wbt_final/.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “2016. gada izaugsmes pētījums”

(COM(2015) 690 final)

un “Komisijas un Padomes vienotā nodarbinātības ziņojuma projekts, kas pievienots Komisijas paziņojumam par 2016. gada izaugsmes pētījumu”

(COM(2015) 700 final)

(2016/C 133/08)

Ziņotājs: Juan MENDOZA CASTRO

Eiropas Komisija 2015. gada 22. decembrī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“2016. gada izaugsmes pētījums” un “Komisijas un Padomes vienotā nodarbinātības ziņojuma projekts, kas pievienots Komisijas paziņojumam par 2016. gada izaugsmes pētījumu”

(COM(2015) 690 final, COM(2015) 700 final).

Saskaņā ar Reglamenta 19. pantu izveidotā un par komitejas darba sagatavošanu atbildīgā apakškomiteja “2016. gada izaugsmes pētījums” atzinuma projektu pieņēma 2016. gada 12. janvārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 514. plenārajā sesijā, kas notika 2016. gada 17. un 18. februārī (17. februāra sēdē), ar 139 balsīm par, 8 balsīm pret un 11 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. **Bezdarba līmenis joprojām ir augsts.** Septiņus gadus kopš krīzes sākuma komiteja atkārtoti pauž bažas par augsto bezdarba līmeni, īpaši dažās dalībvalstīs. Arī jauniešu bezdarba līmenis ir augsts; liels ir arī jauniešu, kuri nav iesaistīti nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā (*NEET*), un ilgtermiņa bezdarbnieku skaits.

1.2. **2016. gada izaugsmes pētījumā** ir vairāk sociāla rakstura analīžu, mērķu un uzdevumu, taču, lai šī jaunā pieeja būtu efektīva, to nevajadzētu balstīt uz iepriekšējo gadu politisko ieteikumu atkarību. Papildus privāto investīciju stimulēšanai, uz ko norāda Komisija, ekonomikas stagnācijas pārvarēšanas un nodarbinātības veicināšanas nolūkā ir jāpalielina iekšējais pieprasījums un publisko investīciju apjoms.

1.3. **Eiropas pusgads.** EESK atzinīgi vērtē lēmumu stiprināt stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu īstenošanas uzraudzību un Eiropas pusgada dalījumu divos posmos – Eiropas posmā un valsts posmā, jo tādējādi tiek precizētas kompetences jomas izvirzīto mērķu īstenošanā. Turklāt ir jānodrošina Eiropas pārvaldības politikas un stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu lielāka saskaņotība.

1.4. Eiropas pusgadā būtu jāņem vērā 17 ilgtspējīgas attīstības mērķu (*IAM*) sasniegšana, kuri izriet no Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2030. gadam.

1.5. **Ekonomika.** Eiropas Savienības ekonomikā ir vērojama mērena atveseļošanās, ko veicina īslaicīgi pozitīvi faktori. Eurozonas rekordlielais eksporta pārpalikums cita starpā atspoguļo arī euro vērtības krišanās sekas. Tajā pašā laikā pārmērīgi valstu ietaupījumi uz ieguldījumu rēķina liecina, ka joprojām nav skaidrības par ekonomikas atveseļošanu un izaugsmi.

1.6. Tā kā **investīciju apjoms** būtiski **samazinās**, *Ecofin* ir norādījusi, ka steidzami jāuzlabo vispārējā investīciju vide, lai sekmētu ekonomikas atveseļošanu, kā arī palielinātu ražīgumu un izaugsmes potenciālu. Savukārt EESK uzskata, ka ir jāpārorientē tā dēvētā taupības politika, lai nodrošinātu ciešāku saikni ar izaugsmes politikām ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ *Ecofin*, 15.1.2016.

1.7. Ņemot vērā lielo **nabadzības un atstumtības apdraudēto cilvēku** skaitu, ir jānoskaidro, kā tiek īstenots viens no galvenajiem stratēģijas “Eiropa 2020” mērķiem.

1.8. Ņemot vērā bēgļu un patvēruma meklētāju lielo pieplūdumu, EESK ierosina pieņemt pasākumus, kuru pamatā ir kopīga rīcība un solidaritāte, respektējot starptautiskos tiesību aktus un vērtības, ievērojot vienlīdzīgu attieksmi un dzīvības prioritāti pār jebkādiem apsvērumiem, kas galvenokārt balstīti uz “drošības” politiku. EESK arī uzsver, ka Šengenas nolīgums ir viens no ES struktūras pamatpilāriem.

2. EESK ieteikumi

2.1. 2016. gada izaugsmes pētījumā uzsvēta **ieguldījumu nozīme nodarbinātības un sociālās politikas jomā**, kā bija ierosinājusi EESK, un šajā nolūkā Komisijai ir jāpieņem tālejoša pieeja.

2.2. 2016. gada izaugsmes pētījumā lielāka uzmanība jāpievērš **pārvaldības stiprināšanai**, lai efektīvi īstenotu svarīgākās Eiropas politikas tirgu integrācijas un ekonomikas modernizācijas jomā, šajā saistībā uzsverot ES ekonomikas pārvaldības tiesību aktu kopumu. Savukārt ar efektīvām valsts pārvaldības sistēmām jāpanāk lielāka uzticēšanās, jāatjauno vajadzīgās fiskālās rezerves (*fiscal buffers*) un jāizskauž procikliskas fiskālās politikas.

2.3. Ir svarīgi palielināt ieguldījumu un attīstības stratēģiju **sinerģiju** valstu un ES ekonomikā.

2.4. EESK iesaka politisko prioritāšu līmenī virzīt darbu uz šādām divām jomām: **investīcijas un nodarbinātība**.

2.5. Krīzes pārvarēšanā un virzībā uz izaugsmi liela nozīme ir **daudzgadu finanšu shēmas** instrumentiem un **Eiropas Infrastruktūras savienošanas instrumentam**. EESK pauž gandarījumu par **Investīciju plāna Eiropai** veiksmīgo uzsākšanu un šajā sakarā ir ierosinājusi piesaistīt lielāku skaitu institucionālo ieguldītāju un plašāk informēt par finansēšanas iespējām.

2.6. Lai risinātu **ilgtermiņa bezdarba** (50 % no kopapjoma) un jauniešu bezdarba problēmu, ir vajadzīga “tūlītēja rīcība”. Turklāt Komisijai būtu jānāk klajā ar vispārēju stratēģiju par **dzimumu līdztiesību** darba tirgū.

2.7. Ar ieguldījumiem enerģētikas nozares pārkārtošanā (**Parīzes nolīgums**) jāveicina jaunu darbvieta radīšana un ekonomikas attīstība.

2.8. EESK aicina pielikt lielākas saskaņotas pūles cīņā ar **agresīvu nodokļu plānošanu, krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas**.

2.9. EESK aicina sociālās politikas un valsts reformu plānu īstenošanā **pilnībā iesaistīt sociālos partnerus un citas organizācijas, kas pārstāv pilsonisko sabiedrību**, piemēram, ar ekonomikas un sociālo lietu padomju un tām līdzīgu organizāciju starpniecību. Par Komisijas priekšlikumu eurozonā izveidot valsts konkurētspējas padomes EESK 2016. gada martā pieņems īpašu atzinumu. Lai kāds būtu atzinums, tām jābūt pilnībā saderīgām ar brīvām kolektīvajām sarunām un katrā dalībvalstī esošo sociālo partneru līdzdalības un dialoga mehānismiem.

2.10. **Demokrātiskā leģitimitāte**. Lai novērstu demokrātijas deficītu, ir jākonsolidē Eiropas Savienības struktūras pamatā esošie sociālā taisnīguma principi un jānostiprina sociāla Eiropa, kuras uzdevums ir apkarot sociālo atstumtību un saglabāt solidaritāti.

3. Ievads

3.1. **2016. gada izaugsmes pētījumā norādīts:**

— Eiropas Savienības ekonomikā ir vērojama mērena atveseļošanās, ko veicina īslaicīgi pozitīvi faktori, tostarp zemās naftas cenas, samērā vājš euro un atbalstoša monetārā politika,

- tāpēc politikas vajadzētu orientēt uz to, lai stiprinātu ekonomikas atveseļošanu un sekmētu konvergenci virzībā uz to valstu līmeni, kuras sasniegušas vislabākos rezultātus,
- paredzams, ka darbības temps pakāpeniski paātrināsies,
- ekonomikas rezultāti un sociālie apstākļi, kā arī reformu īstenošana Eiropas Savienībā vēl arvien ir nevienmērīga.

3.2. Joprojām aktuālas ir iepriekšējās politiskās prioritātes, kuru mērķis ir izveidot sistēmu, kas nodrošina strukturālo pārmaiņu, valstu budžeta stabilitātes un investīciju līdzsvaru. 2016. gada izaugsmes pētījumā izklāstīti konkrētāki apsvērumi, kas saistīti ar darba tirgu, nedeklarētu darbu, profesionālo integrāciju, sieviešu un vīriešu nevienlīdzību un jauniešu nodarbinātību.

3.3. Pētījumā arī norādīts: lai nodrošinātu ātrus un augstas kvalitātes pakalpojumus uzņēmumiem un iedzīvotājiem, ir vajadzīga moderna un efektīva valsts pārvalde.

3.4. Tajā uzsvērts, ka dalībvalstu tiesu sistēmas kvalitātes, neatkarības un efektivitātes uzlabošana ir priekšnoteikums, lai izveidotu investīcijām un saimnieciskajai darbībai labvēlīgu vidi.

3.5. **Vienotā nodarbinātības ziņojuma projekta** galvenais secinājums ir: lielas atšķirības starp dalībvalstīm un lēna situācijas uzlabošanās sociālajā un nodarbinātības jomā. Citi secinājumi:

- jāturpina darba tirgus reformas,
- jāpanāk, lai nodokļu sistēmas būtu labvēlīgākas darbvietu radīšanai,
- jāveic ieguldījumi cilvēkkapitālā ar izglītības un apmācības palīdzību, orientējot tos galvenokārt uz jauniešiem,
- arī turpmāk jāievēro darba algu mērenība, un
- jāturpina centieni, kas sekmē jauniešu nodarbinātību un palīdz samazināt to jauniešu skaitu, kuri nav iesaistīti izglītībā, nodarbinātībā vai apmācībā (*NEET*).

4. Bezdarba līmenis joprojām ir augsts

4.1. Septiņus gadus kopš krīzes sākuma EESK atkārtoti pauž bažas par situāciju nodarbinātības jomā, īpaši dažās eurozonas dalībvalstīs. Eiropas Savienībā ir 22,5 miljoni bezdarbnieku (t. sk. 17,2 miljoni eurozonā), un nākamajos divos gados būtiski uzlabojumi šajā jomā nav gaidāmi. Papildus sekām ekonomikas un sociālajā jomā tas ir vēl viens faktors, kas mazina iedzīvotāju atbalstu Eiropas projektam.

4.2. 2016. gada izaugsmes pētījumā ir vairāk sociāla rakstura analīžu, mērķu un uzdevumu. Lai jaunā pieeja būtu efektīva un neaprobežotos ar tukšu retoriku, to nevajadzētu balstīt uz iepriekšējo gadu politisko ieteikumu atkārtotāni – galvenokārt par strukturālajām reformām darba tirgū –, bet tai jāklūst par reālu saskaņotu stimulu izaugsmei un nodarbinātībai.

4.3. 2016. gada izaugsmes pētījumā uzsvērtā **ieguldījumu nozīme nodarbinātības un sociālās politikas jomā**, kā bija ierosinājusi EESK, un šajā nolūkā Komisijai ir jāpieņem tālejoša pieeja.

4.4. Papildus privāto investīciju stimulēšanai, kas ir Komisijas priekšlikuma pamatā, ekonomikas stagnācijas pārvarēšanai un nodarbinātības veicināšanai ir vajadzīgs impulss, ko var dot apjomīgas publiskās investīcijas.

5. Eiropas pusgads: pārvaldības stiprināšana

5.1. 2016. gada izaugsmes pētījumā lielāka uzmanība būtu jāpievērš pārvaldības stiprināšanai, lai efektīvi īstenotu svarīgākās Eiropas politikas, kas saistītas ar tirgu integrāciju un ekonomikas modernizāciju.

5.2. Eiropas pusgadā jāpanāk progress arī 2015. gada oktobrī pārskatītā ekonomikas pārvaldības tiesību aktu kopuma īstenošanā. Savukārt ar efektīvām valsts pārvaldības sistēmām jāpanāk lielāka uzticēšanās, jāatjauno vajadzīgās fiskālās rezerves (*fiscal buffers*) un jāizskauž procikliskas fiskālās politikas⁽²⁾. Šo mērķu sasniegšana jāsekmē ar ES finanšu instrumentiem un valstu budžetiem.

5.3. EESK atzinīgi vērtē lēmumu Eiropas pusgadā stiprināt stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu īstenošanas uzraudzību, kā ierosināts piecu priekšsēdētāju ziņojumā⁽³⁾. Papildus pašreizējās stratēģijas labākai īstenošanai un uzraudzībai paredzēts sākt izstrādāt ilgtermiņa redzējumu tālākai nākotnei – laikposmam pēc 2020. gada –, un tajā tiks ņemti vērā jaunie ilgtspējīgas attīstības mērķi 2030. gadam, par kuriem panākta vienošanās Apvienoto Nāciju Organizācijā. Komiteja atzinīgi vērtē šo plānoto iniciatīvu, jo tā apliecina komitejas viedokli, ka Eiropas Savienībai sava plānošanas perspektīva būs jāpaplašina vismaz līdz 2030. gadam, lai īstenotu ilgtspējīgas attīstības mērķus, ieviešot integrētu stratēģiju ilgtspējīgai Eiropai globalizētā pasaulē.

5.4. Eiropas pusgada sadalījums divos posmos, proti, Eiropas posmā (no novembra līdz februārim) un valsts posmā (no februāra līdz jūnijam), ļauj precīzāk noteikt kompetences jomas un nodrošināt Eiropas sociālo partneru līdzdalību padziļinātās apspriedēs par reformas procesiem Eiropā.

6. Ekonomikas attīstība

6.1. ES reģistrētais reālā IKP pieaugums 2015. gadā bija 1,9 %, un gaidāms, ka 2016. gadā tas pieaugs par 2 % un 2017. gadā – par 2,1 %⁽⁴⁾, tomēr starp dalībvalstīm vērojamas būtiskas atšķirības.

6.2. EESK norāda, ka ekonomikas atveseļošanas virzītājspēks bija eksports ar rekordlielu pārpalikumu 3,5 % apmērā no eurozonas dalībvalstu IKP (1,9 % no ES 28 dalībvalstu IKP). Kopumā eurozonā pašlaik ir viens no pasaulē lielākajiem tekošā konta pārpalikumiem, un gaidāms, ka 2015. gadā tas palielināsies vēl vairāk. Izejvielu cenu pazemināšanās un euro valūtas maiņas kursa vērtības samazināšanās ir veicinājušas tirdzniecības bilances palielināšanos, bet pārpalikums lielā mērā atspoguļo pārmērīgus valstu ietaupījumus uz ieguldījumu rēķina eurozonā⁽⁵⁾. Tas atspoguļo arī to, ka joprojām nav skaidrības par ekonomikas atveseļošanu un izaugsmi.

6.3. Algu mērenība, naftas cenu pazemināšanās, zemas procentu likmes un valūtas maiņas kursa tendences veicina Eiropas ekonomikas konkurētspēju. Ekonomikas atveseļošana arvien vairāk ir atkarīga no iekšēja pieprasījuma, ko ietekmē budžeta ierobežojumi, pagaidu nodarbinātības īpatsvara palielināšanās, algu mērenība un nepietiekama kredītu pieejamība ģimenēm un uzņēmumiem, īpaši MVU.

7. Piezīmes par vienotā nodarbinātības ziņojuma projektu

7.1. Kā norādīts vienotā nodarbinātības ziņojuma projektā, vairākas reformas ir stiprinājušas algu noteikšanas mehānismus, lai veicinātu **darba algu** attīstības atbilstību ražīgumam un atbalstītu mājsaimniecību izmantojamus ienākumus, īpašu uzmanību pievēršot **minimālajām algām**. Tomēr EESK norāda, ka no 2008. līdz 2015. gadam vismaz astoņpadsmit dalībvalstīs darba algas pieauga lēnāk nekā ražīgums⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Skatīt 1. zemsvītras piezīmi.

⁽³⁾ "Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšana", 2015. gada 22. jūnijs. Skatīt arī dokumentu "Komisijas paziņojums par pasākumiem ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanai", COM(2015) 600 final.

⁽⁴⁾ Prognoze 2015. gada rudenī.

⁽⁵⁾ 2016. gada brīdināšanas mehānisma ziņojums, COM(2015) 691 final.

⁽⁶⁾ Skatīt https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/document/files/08-en_ags2015_annex_3_-_wages_as_an_engine_of_growth.pdf

7.2. 2014. gadā samazinājās **darbaspēka vienības izmaksas** vairākās eurozonas valstīs, kurās krīze bija īpaši smaga. Turklāt valstīs, kurās situācija darba tirgū uzlabojas, nostrādāto stundu skaits ir sācis pozitīvi ietekmēt darbaspēka vienības izmaksu attīstību ⁽⁷⁾.

7.3. EESK piekrīt, ka modernizācija, lielāka prasmju atbilstība darba tirgus vajadzībām un pastāvīgi ieguldījumi **izglītībā un apmācībā**, tostarp digitālajās prasmēs, ir noteicošais faktors turpmākai nodarbinātībai, ekonomiskas izaugsmei un konkurētspējai Eiropas Savienībā.

7.4. **Ilgtermiņa bezdarbs** joprojām ir 50 % no kopējā bezdarba apjoma. Šīs problēmas risināšanai ir vajadzīga "tūlītēja rīcība", un tā jāizvirza par nodarbinātības politikas prioritāti. Uzmanība prioritāri jāpievērš arī augstajam **jauniešu bezdarba** līmenim un **jauniešiem, kuri nav iesaistīti nodarbinātībā, izglītībā vai apmācībā (NEET)**.

7.5. Jāatzīmē, ka nesen veiktajās **prasmju neatbilstības** analizēs norādīts, ka ar prasmju trūkumu ir saistīta tikai mazāk nekā puse no darbā pieņemšanas problēmām, bet gandrīz trešdaļa – ar nepietiekami pievilcīgām algām.

7.6. 2014. gadā reģistrētais **nabadzības vai atstumtības apdraudēto** cilvēku lielais skaits (24,4 %, t. i., 122 miljoni cilvēku 28 ES dalībvalstīs) un pēdējo gadu tendence rada daudz jautājumu par to, kā tiek īstenots viens no galvenajiem stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem.

7.7. Lai gan **sieviešu** kvalifikācijas līmenis ir paaugstinājies un pat pārsniedz vīriešu formālās izglītības līmeni, darba tirgū sievietes joprojām ir nepietiekami pārstāvētas. Pensiju līmeņa atšķirība 40 % apmērā radusies tādēļ, ka sievietēm ir īsāka profesionālā karjera un zemākas algas. Komiteja pauž nožēlu, ka 2016. gada izaugsmes pētījumā nav ierosināti priekšlikumi šā jautājuma risināšanai. Komiteja arī norāda, ka Komisija joprojām nav iesniegusi visaptverošu stratēģiju **dzimumu līdztiesības** jomā, kurā būtu paredzēti konkrēti pasākumi, kuros ņemtas vērā pašreizējās politikās saistības un organizētas pilsoniskās sabiedrības prasības ⁽⁸⁾.

8. Politiskās prioritātes 2016. gadam

8.1. Krīze joprojām nav pārvarēta.

8.2. Tā kā ES dalībvalstīs vērojamas lielas atšķirības sociālajā un ekonomikas jomā, ir jāstiprina dalībvalstu konverģence šajā jomā izvirzīto mērķu īstenošanā. Ir svarīgi palielināt ieguldījumu un attīstības stratēģiju sinerģiju valstu un ES ekonomikā.

8.3. Saistībā ar 2016. gada politiskajām prioritātēm EESK vēlas īpaši uzsvērt divas jomas: investīcijas un nodarbinātību.

8.4. Investīciju veicināšana: neatliekams uzdevums

8.4.1. Tā kā investīciju apjoms būtiski samazinās, ir steidzami jāuzlabo vispārējā investīciju vide, lai sekmētu ekonomikas atveseļošanu, kā arī palielinātu ražīgumu un izaugsmes potenciālu ⁽⁹⁾. Savukārt EESK uzskata, ka ir jāpārorientē tā dēvētā taupības politika, lai nodrošinātu ciešāku saikni ar izaugsmes politikām.

8.4.2. **Daudz gadu finanšu shēmas instrumentiem** (t. sk. strukturālajiem un investīciju fondiem) ir izšķirīga nozīme, lai pārvarētu krīzi un virzītos uz ilgtspējīgu izaugsmi; tas īpaši attiecas uz **Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu**, kas paredzēts Eiropas transporta, telekomunikāciju un enerģētikas infrastruktūras tīklu nostiprināšanai.

⁽⁷⁾ Skatīt 5. zemsvītras piezīmi.

⁽⁸⁾ Skatīt *Monserrat Mir*, "Why is the Commission ignoring women?" <http://www.euractiv.com/sections/social-europe-jobs/why-commission-annoying-half-population-320379>

⁽⁹⁾ Skatīt 1. zemsvītras piezīmi.

8.4.3. **Investīciju plāns Eiropai** – solis pareizajā virzienā, kas jāpapildina ar citiem pasākumiem – ir veiksmīgi uzsākts, jo saskaņā ar EIB prognozēm 2015. gadā mobilizēto investīciju kopsumma sasniegs EUR 50 miljardus, un labumu no ESIF investīciju projektiem varētu gūt 71 000 MVU un uzņēmumu ar vidēji lielu kapitālu. Lai līdz 2017. gadam investīciju apjoms sasniegtu EUR 315 miljardus, nepieciešams:

- piesaistīt lielāku skaitu institucionālo ieguldītāju (ES un ārpus tās). Līdz šim iemaksāt līdzekļus ir solījušas tikai deviņas dalībvalstis, taču to skaitā nav dažu dalībvalstu, kurām visvairāk nepieciešams modernizēt ekonomikas struktūru,
- plašāk informēt par iespējām saņemt finansējumu no ESIF, jo dažkārt valsts iestādēm un privātajiem investoriem šādas iespējas vēl nav pietiekami labi zināmas.

8.4.4. Vairāk nekā puse no ESIF projektiem ir saistīti ar energoefektivitāti, atjaunojamiem energoresursiem un inovāciju. **Parīzes nolīguma** īstenošana pārejai no fosilo resursu un energointensīvas ekonomikas uz saimniekošanas modeli ar zemām oglekļa emisijām un nelielu ietekmi uz vidi ir vērienīgs uzdevums Eiropas Savienībai, kurai būtiski jāsamazina emisiju daudzums. Ar ieguldījumiem enerģētikas nozares pārkārtošanā tiek veicināta jaunu darbvieta radīšana un ekonomikas attīstība. Turklāt šie ieguldījumi ir svarīgs faktors, kas sekmē enerģijas cenu pazemināšanos, tādējādi labvēlīgi ietekmējot sociālo un ekonomikas jomu.

8.4.5. Komiteja piekrīt, ka **reālās ekonomikas finansēšana** ir ievērojami uzlabojusies, lai gan joprojām vērojamas atšķirības starp dalībvalstīm. Tomēr šī problēma skar galvenokārt MVU, jo tie lielā mērā ir atkarīgi no banku aizdevumiem. Kapitāla tirgu savienības veidošanā, kas ir viena no ES vērienīgajām iniciatīvām, par galveno mērķi jāizvirza finansējuma pieejamības veicināšana mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ⁽¹⁰⁾.

8.4.6. **Ieguldījumi cilvēkkapitālā.** EESK pauž nožēlu, ka publiskie izdevumi izglītībai samazinās ⁽¹¹⁾, lai gan Eiropai ir vajadzīgs labi apmācīts darbspēks, kas spēj īstenot savu ekonomisko potenciālu. Reformu pasākumos par prioritāti būtu jānosaka zināšanu, spēju un prasmju līmeņa paaugstināšana, kā arī pieaugošās plaisas mazināšana starp mazkvalificētām un augsti kvalificētām personām.

8.5. Nodarbinātības, iekļaujošas sociālās politikas un ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes veicināšana

8.5.1. **Inovatīvām nozarēm** ir liels darbvieta radīšanas potenciāls. Uz tām ir virzītas Eiropas politikas saistībā ar tirgu integrāciju un ekonomikas modernizāciju (digitalizācijas programma, iekšējais enerģijas tirgus, audiovizuālās nozares regulējums, telekomunikāciju tirgus).

8.5.2. **Stabila nodarbinātība** ir svarīgs priekšnoteikums ekonomikas atveseļošanai, taču darba tirgū vērojama izteikta segmentācija ⁽¹²⁾. Pielāgošanas pasākumi, kas vajadzīgi darba tirgū, kurā notiek radikālas pārmaiņas, ir jānosaka ar nodarbinātības drošību, darba ņēmēju ieinteresētību uzņēmumā un prasmju pilnveidošanu.

8.5.3. EESK jau agrāk uzsvērusi, ka **elastdrošības** koncepcija, kurai Komisija no jauna pievērsusies 2016. gada izaugsmes pētījumā, nenozīmē darba ņēmēju tiesību vienpusēju un nelikumīgu ierobežošanu, bet gan darba tiesību veidošanu, darba aizsardzības sistēmas un, vienojoties ar sociālajiem partneriem, kolektīvo sarunu praksi, lai nodrošinātu optimālu elastīguma un drošības līdzsvaru visu veidu darba attiecībās un darba ņēmējiem pienācīgu drošības līmeni neatkarīgi no līgumattiecību veida, un tādējādi novērstu darba tirgu segmentāciju ⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Skatīt <http://www.savings-banks.com/press/positions/Pages/Common-position-on-Capital-Markets-Union-.aspx>

⁽¹¹⁾ COM(2015) 700 final.

⁽¹²⁾ Skatīt 11. zemsvītras piezīmi.

⁽¹³⁾ OV C 211, 19.8.2008., 48. lpp.

8.5.4. EESK pozitīvi vērtē:

- Eurogrupas lēmumu vērtēt **darbaspēka nodokļu slogu** nolūkā mazināt šķēršļus investīcijām un darbvietu radīšanai ⁽¹⁴⁾ un uzsvēr: lai palielinātu Eiropas ekonomikas ilgtspēju, būtiski svarīgi ir ekoloģizēt nodokļu sistēmas, it īpaši pārliecinoties, ka tiek atalgotas nevis resursietilpīgas un energoietilpīgas darbības, bet gan tādas, kas samazina oglekļa emisijas un tā “pēdu”,
- priekšlikumus ar mērķi **uzlabot preču un pakalpojumu tirgu darbību un uzņēmējdarbības vidi**, un jo īpaši priekšlikumus, kas attiecas uz mazumtirdzniecību,
- priekšlikumus par **publisko iepirkumu**, kas veido 19 % no ES IKP, t. i., panākt lielāku pārredzamību, efektīvāku administrācijas darbību, plašāku e-ierpirkuma izmantošanu, kā arī apkarot korupciju.

8.5.5. Komiteja ir paudusi atbalstu pārejai uz zaļo ekonomiku ⁽¹⁵⁾; tā atzinīgi vērtē aprites ekonomikas principu un pašreiz analizē dokumentu kopumu, ar ko Eiropas Komisija nāca klajā 2015. gada decembrī, priekšrocības un trūkumus.

8.5.6. EESK uzsvēr: lai nodrošinātu ilgtspējīgas attīstības politikas pārraudzību, jāatzīst Eiropas pusgada un gada izaugsmes pētījuma svarīgā nozīme. Pagājušajos gados Komisija gada izaugsmes pētījumos un konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos bija sākusī iekļaut arī vides jautājumus. Komiteja pauž nožēlu, ka Komisija pašreizējos gada izaugsmes pētījumos, šķiet, ir atteikusies no šīs pieejas (“Eiropas pusgada ekoloģizācija”), un aicina Komisiju Eiropas pusgadā atkal ņemt vērā pāreju uz mazoglekļa un aprites ekonomiku, jo tas ir būtisks faktors virzībā uz ilgtermiņa ekonomisko labklājību, konkurētspēju un noturību.

9. Citi pasākumi

9.1. Atbildīga fiskālā politika

9.1.1. Pēdējos gados ES un dalībvalstis saistībā ar **Stabilitātes un izaugsmes paktu** ir pieņēmušas plašu pasākumu kopumu (banku savienība, strukturālās reformas u. c.). Tā rezultātā ir panākts progress makroekonomiskās nelīdzsvarotības koriģēšanā. Ļoti zemas inflācijas apstākļos (0 % 2015. gadā un 2017. gadam prognozēti 1,7 %) ir būtiski samazinājies valsts budžeta deficīts (patlaban 2,5 % no IKP, bet 2017. gadā prognozēti 1,6 % no IKP ⁽¹⁶⁾). Pasākumi, kas paredzēti apjomīgā valsts parāda (86,8 % no IKP) un privātā sektora parāda (mājsaimniecību parāds 57,9 %, nefinanšu sabiedrību parāds 79,5 %) samazināšanai, nozīmē investīciju un patēriņa ierobežošanu.

9.1.2. **Nodokļu sistēmu efektivitātes un taisnīguma palielināšana.** EESK atbalsta nepamatotu **traucējumu novēršanu attiecībā uz parādsaistībām (debt bias) nodokļu jomā**, kā tas ir ieteikts SVF ziņojumos. Tas sekmēs alternatīvu finansējuma avotu, jo īpaši kapitāla tirgu, izmantošanu papildus banku aizdevumiem.

9.1.3. EESK atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvas par saimnieciskās darbības lokalizāciju un pasākumu kopumu nodokļu pārredzamības jomā. Eiropas un valstu iestādēm būtu plašāk jākoordinē darbības, lai izskaustu nodokļu oāzes un apkarotu **agresīvu nodokļu plānošanu, krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas**, kas Eiropas Savienībā saskaņā ar aplēsēm rada EUR 1 triljonu zaudējumus ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ Eurogrupas paziņojums par strukturālo reformu programmu – tematiskas debātes par izaugsmi un nodarbinātību: salīdzinošs novērtējums par darbaspēkam uzlikto nodokļu slogu, 638/15, 12.9.2015.

⁽¹⁵⁾ OV C 230, 14.7.2015., 99. lpp.

⁽¹⁶⁾ Skatīt 4. zemsvītras piezīmi.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/tax_fraud_evasion/missing-part_lv.htm

9.2. Demogrāfiskā attīstība un tās ietekme uz pensiju un veselības aprūpes sistēmām

9.2.1. Saistībā ar **valsts pensiju shēmām** ES dalībvalstis ir pieņēmušas pasākumus, kuru mērķis ir, pirmkārt, mazināt krīzes sekas sociālajā jomā un, otrkārt, uzlabot minēto shēmu dzīvotspēju ilgtermiņā. To dzīvotspējas uzlabošana nozīmēja taupības pasākumu ieviešanu, piemēram, pensionēšanās vecuma palielināšanu un ciešu saikni starp iemaksām un pabalstiem. Komiteja jau norādījusi⁽¹⁸⁾, ka privātajām pensiju shēmām ir svarīga sociāla funkcija, tomēr tās nedrīkst uzskatīt par vienkāršiem finanšu instrumentiem.

9.2.2. Komiteja piekrīt, ka ir jāveido stabila **veselības aprūpes sistēmu** finansēšanas bāze. Lai paaugstinātu ES iedzīvotāju labklājības līmeni, šīm sistēmām jābūt balstītām uz Eiropas sociālās dimensijas principiem un vērtībām, piemēram, universālumu, pieejamību, taisnīgumu un solidaritāti⁽¹⁹⁾.

9.3. Bēgļi un patvēruma meklētāji

9.3.1. Lai panāktu vajadzīgo sociālo vienprātību visā Eiropā, ir jānodrošina vienlīdzīga attieksme un sociālās tiesības gan ES pilsoņiem, gan bēgļiem Eiropā, īpašu uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām personām. Svarīgi ir laikus veikt ieguldījumus, kuru mērķis ir bēgļus integrēt sabiedrībā un darba tirgū, lai viņiem palīdzētu pārstrukturēt savu dzīvi, vienlaikus samazinot iespēju rasties konfliktiem ar vietējiem iedzīvotājiem un izvairoties no lielākām izmaksām nākotnē.

9.3.2. EESK pauž cerību, ka pārcelšanas mehānisms krīzes apstākļos palīdzēs ES saskaņoti ieviest stabilu un pietiekami elastīgu sistēmu, lai risinātu dažādas migrācijas problēmas.

9.3.3. Eiropas Komisijai un citām ES iestādēm ir aktīvi jāatbalsta dalībvalstu valdības, lai nodrošinātu atbilstošus apstākļus un iespējas integrēt pārceltos patvēruma meklētājus. Šajā saistībā citstarp ir jāprecizē, ka izdevumi, kas dalībvalstīm rodas saistībā ar patvēruma meklētāju un bēgļu uzņemšanu un integrāciju, nav pastāvīgi un strukturāli izdevumi, un tādēļ tie nav jāiekļauj strukturālā budžeta deficīta aprēķinos.

9.3.4. EESK uzsver, ka Šengenas nolīgums ir viens no ES struktūras pamatpilāriem⁽²⁰⁾.

9.4. Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība

9.4.1. EESK uzskata, ka **pilsoniskās sabiedrības līdzdalība** sociālās un ekonomikas politikas īstenošanā ir šo politiku efektivitātes uzlabošanas priekšnoteikums.

9.4.2. **Valsts reformu programmās** (VRP) ir jāparedz debates, jo īpaši ar ekonomikas un sociālo lietu padomēm. Tomēr dažās dalībvalstīs pilsoniskā sabiedrība netiek iesaistīta.

9.4.3. Ja valstu konkurētspējas padomes tiks izveidotas, kā to iesaka Komisija, tām jābūt pilnībā saderīgām ar brīvām kolektīvajām sarunām un katrā dalībvalstī esošo sociālo partneru līdzdalības un dialoga mehānismiem. Attiecīgu atzinumu EESK pieņems 2016. gada martā.

9.5. Demokrātiskā leģitimitāte

9.5.1. Demokrātijas deficīts ir mazinājies uzticēšanos Eiropas ideālam. Komiteja uzsver nepieciešamību atjaunot iedzīvotāju uzticēšanos un sociālas Eiropas redzējumu, kas stiprinās un balstīs Eiropas projekta sociālo leģitimitāti.

9.5.2. Eiropas Savienībā ne teorētiski, ne arī faktiski vēl nav nodrošināta pietiekama sociālā leģitimitāte. Jautājumā par "demokrātijas deficītu" Eiropas Savienībā joprojām nav vienprātības, un vienlaikus ir notikusi jēdziena "demokrātijas deficīts" semantiska nobīde uz jēdzieniem "tiesiskuma deficīts" un "leģitimitātes deficīts" plašā nozīmē. Ir jākonsolidē Eiropas Savienības struktūras pamatā esošie sociālā taisnīguma principi un jānostiprina sociāla Eiropa, kuras uzdevums ir apkarot sociālo atstumtību un saglabāt solidaritāti.

Briselē, 2016. gada 17. februārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS

⁽¹⁸⁾ OV C 451, 16.12.2014., 106. lpp.

⁽¹⁹⁾ OV C 242, 23.7.2015., 48. lpp.

⁽²⁰⁾ Skatīt EESK: "Frontex" (OV C 44, 11.2.2011., 162. lpp.); "Migrācija" (OV C 248, 25.8.2011., 135. lpp.); "Atvērta un droša Eiropa" (OV C 451, 16.12.2014., 96. lpp.); Rezolūcija 10.12.2015. (OV C 71, 24.2.2016., 1. lpp.).

PIELIKUMS

Ar pilnsapulces pieņemto grozījumu ir aizstāts šāds specializētās nodaļas atzinuma punkts, par kuru nobalsoja vismaz viena ceturtda daļa klātesošo (Reglamenta 54. panta 4. punkts).

9.4.3. punkts

Ja valstu konkurētspējas padomes tiktu izveidotas, kā to iesaka Komisija, tām jābūt pilnībā saderīgām ar brīvām kolektīvajām sarunām un katrā dalībvalstī esošo sociālo partneru līdzdalības un dialoga mehānismiem. Attiecīgu atzinumu EESK pieņems 2016. gada martā.

Balsojuma rezultāts

Par: 103

Pret: 54

Atturas: 10

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības Publikāciju birojs
2985 Luksemburģa
LUKSEMBURGA

LV